

SAVAITINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Naujasis Lenkijos Komunistų lyderis Stanislaw KANIA

GIEREK'AS - "SUSIRGO" ?

Kaip ir buvo laukta - E. Gierek'as, Lenkijos Komunistų Partijos lyderis savo poste neišsilaikė. Atsitiktinumas, ar politinis spaudimas - bet jis gavo, kaip skelbiama, širdies smūgį ir randasi ligoninėje.

Jo pareigas dabar eina Stanislaw Kania.

KINIJA PASIRYŽO ATSIJAUNINTI

Kinijos istorijoje įvyko pati svarbiausia Parlamento Sesija, nes reikia išrinkti naujos generacijos krašto vadus ir priimti atsitatydinimą dviejų pačių įtakingiausių valstybės aparate vyrų - Hua-Khuo-Feng ir Deng-Khsiao-Ping.

Naujoji vadų generacija turi prieš save milžinišką uždavinį - modernizuoti Kiniją ir suteikti jai geresnį gyvenimą.

Šio gigantiško krašto 3255 deputatai šioje Sesijoje išklaušė Finansų Ministerijos pranešimus, kur paaiškėjo, kad gynybai buvo išleista daugiau negu numatyta ir panašiai bus daroma ateityje, nes reikia atsispirti sovietų grėsmei.

Deputatams buvo pasakyta, kad bendrai imant, 1 bilijonas kiniečių uždirba daugiau, daugiau perka ir geriau gyvena. Ekonomija, kuri buvo seniau chaose, laipsniškai išsibalansuoja ir suderintai auga nors ir buvo gamtos nelaimių bei kai kurių politinių opozicijų.

Visa tai, tačiau, atnešė \$ 11.3 bilijonų deficito biudžetui. Vyriausybė tikisi, kad per ateinančius 2 metus deficitą sumažins iki \$ 3 bilijonų.

Kongresas ruošiasi vyriausybės nariams nebeleisti užimti po keletą postų, kad galia nebūtų sukonzentruota per daug į pavienius asmenis.

Pats Hua-Khuo-Feng patvirtino, kad šis Kongresas bus nepaprasto svarbumo pro-maoistinei Kinijai.

LENKIJOS DARBININKAI RENKASI NAUJON UNIJON

Gdanske lenkai darbininkai masiniai registruojasi į naujas nepriklausomas darbo unijas ir pareiškimai į jas įstoti ateina iš įvairių vietų visame krašte. Pranešama, kad jau išrašė 85-90% Gdansko srities darbininkų. Naujosios unijos suplanuotos pagal vietas ir pagal specialybes. Tačiau streikai dar nevisiškai aprimo. Naujasis Lenkijos komunistų partijos lyderis S. Kania jau dau kartą lankėsi buvusiose streikų vietovėse. Nuvyko ir į industrines sritis pietuose, Katowice, kur ragino valstybės kontroliuojamas unijas laikytis vieningai. Baisi ironija, kad pats didžiausias darbininkų išnaudojimas vyksta komunistiniuose kraštuose: verkiant, trūksta pačių reikalingiausių kasdieninių prekių ir net maisto. Partija nedrįsta pažangėti ir atsisakyti savo didybės manijos. Istorija, ekonomija rodo, kad to reikia.

TEBEVYKDOMOS MIRTIES BAUSMĖS IRANE

"Teisingiausias" už teisingą ir "religingiausias" iš religingųjų Ajatola Khomeini skatino ir pritarė mirties bausmėms daugeliu atveju net gerai neištyrus pačių nusikaltimų. Nuo jo valdymo pradžios 1979 m. jau nubauta mirtimi virš 1000 žmonių.

Teherano radijo skelbia, kad neseniai sušaudyta dar 11 asmenų, jau apkaltintų sąmokslu nuversti Khomeini režimą (79 jau buvo anksčiau už tai sušaudyti). Be to, 5 buvo sušaudyti už žmogžudystes, kankinimus ir apgavystes ir 9 už narkotikų pardavinėjimą, taigi iš viso 25.

Apie paleidimą amerikiečių įkaitų Khomeini nekalba. Jau atrodo, kad teisinga ir teisėta, gal ir "islamiška" laikyti virš 300 dienų asmenis, lauzant tarptautines teises, JT Saugumo Tarybos Teismo sprendimą, neatsižvelgiant į faktinį viso pasaulio valstybių nepritarimą tokiam Khomeini elgesiui. Jo vienas žodis galėtų suimtuosius paleisti namo.

Paskutiniu metu kalbama, kad Khomeini, 80 m. amžiaus, sveikata šlubuoja. Irano radijo pranešė, kad žmonės susilaikytų nuo audiencijos pas Khomeini, nes tai jį labai vargina. Parlamente, kaip jų radijo pranešė, buvo kalbama, kad įkaičių laikymas kenkia jų kraštui.

RYTŲ EUROPIEČIAI UŽ LENKŲ DARBININKUS

Rytų Europiečių Etninė Konferencija Amerikoje (AEEEC) pasiuntė telegramą Valstybės sekretoriui Edmund s. Muskie, reikšdama nusivylimą tokiu ribotu Valstybės departamento atsiliepimu į įvykius Lenkijoje. Telegramoje pabrėžiamas reikalas ryžtingiau paremti lenkų darbininkų keliamus žmogaus teisių reikalavimus, kurie išplaūkia ir iš Helsinkio susitarimo dėsnių. Rytų Europiečių Etninės Konferencijos Amerikoje sudėtin įeina Amerikos Lietuvių Taryba, JAV Latvių Sąjunga, Estų Taryba, Amerikos Lenkų Kongresas, Amerikos Ukrainiečių Kongreso Komitetas, Bulgarij Nacionalinis Frontas Amerikoje, Amerikos Čekoslovakų Tautinė Taryba, Š. Amerikos Vengrų Komitetas, Amerikos Rusų Kongresas.

/ALT-os Inf./

DAUGIAKULTŪRINĖ PARAMA ITALAMS

Daugiakultūros ministeris Jim Fleming pranešė, kad Kanadiečių Italų Tautinis Kongresas gavo iš Kanados fed. valdžios \$ 60.000 paramą, kad Kongrese galėtų būti atstovaujama bendruomenė iš visos Kanados.

Ši parama yra rezultatas daugiakultūrinės paramos programos, padėti įvairių kultūrų kanadiečių grupėms išlaikyti paveldėtą savitumą ir ugdyti šios valstybės aplinkoje, kuri yra dvikalbė ir daugiakultūrinė.

Italų bendruomenė planuoja persiorganizuoti ir atsinaujinti. Parama bus naudojama svarbiems projektams,

kaip metiniam kongresui. Apie \$20.000 bus skirta pilną laiką dirbantiems organizacijoje.

BOLŠEVIKŲ NUŽUDYTIEJI ŠAULIAI

Lietuvių šaulių sąjunga išėivijoje nusprendė išleisti knygą, kur būtų aprašyti bolševikų nužudytieji lietuviai šauliai. Maloniai prašomi nužudytųjų giminės ir pažįstami surašyti, ką žino apie nužudytuosius, pridėti jų nuotraukas ir atsiųsti kun. J. PRUNSKIUI, kuris imasi tą knygą paruošti. Siųsti adresu: 2606 W. 63rd. Street Chicago, Ill. 60629.

VLADAS ŠAKALYS AMERIKOJE

Džlugu, kad V. ŠAKALYS jau yra JAV-ėse. Rugsėjo 2 dieną VLIKe buvo spaudos konferencija su V. Šakaliu. Tuo tarpu jis į JAV atvyko laikina viza ir prašo politinio pabėgėlio teisių.

LIETUVOS KLAUSIMAS MADRIDE

Baltųjų Rūmų sušauktoje organizacijų atstovų konferencijoje dalyvavęs Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas dr. K. ŠIDLIAUSKAS specialiu raštu kreipėsi į Valstybės departamento patarėją Madrido konferencijos klausimais Rozanne L. Ridway, primindamas, jog Helsinkio sudarytų principų VIII punkto pabaigoje pažymima, kad susitarimą pasirašiusieji kraštai nevertos prievartos veiksmų. Svarbu

atitaisyti šio principo pažeidimus. To VIII-to punkto išipareigojimus Sovietų Sąjunga sulaužė okupuodama Baltijos valstybes. Dėl to Madrido konferencijoje reikia iškelti reikalą, kad būtų Baltijos valstybėms grąžinta nepriklausomybė. Ypač tokį reikalavimą Madride reikia padaryti turint minty JAV kongreso rezoliucijos Nr. 200 pareikštus pageidavimus JAV vyriausybei.

BELGIJA IR TOLIAU NEPRIPAŽINS LIETUVOS ANEKSIJOS

"Belgija niekad de jure nepripažino SSRS įvykdytos Lietuvos aneksijos ir nemano modifikuoti savo oficialaus nusistatymo vengti bet kokio veiksmo, kuris galėtų implikuoti... tokį pripažinimą. Šios pozicijos laikomasi ir Latvijos bei Estijos atžvilgiu". Taip rašoma Belgijos Užsienio reikalų ministerijos atsakyme (birželio 4 d.) VLIKo pirmi-ninkui dr. K. Bobeliui.

BUS SUDAROMA NAUJA ALTO VADOVYBĖ

Sukaktuvinis 40-tas Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas šaukiamas spalio 18 d. Tautiniuose Namuose, Chicagoje. Vienas iš svarbiausių šio suvažiavimo darbų bus, kaip kasmet, naujos ALTO vadovybės sudarymas.

Pagal statutą kiekviena ALTA sudaranti centrinė organizacija skiria savo narius į Amerikos Lietuvių Tarybą ir valdybą. ALTą sudaro 13 centrinių organizacijų: Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacija, Amerikos Lietuvių Socialdemokratų

Sąjunga, Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara, Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, Lietuvių Katalikų Susivienijimas Amerikoje, Amerikos Romos Katalikų Moterų Sąjunga, Lietuvos Vyčiai, Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjunga, Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjunga, Amerikos Lietuvių Respublikonų Federacija ir Amerikos Lietuvių Demokratų Lyga.

ATITAIKYTI SOVIETŲ MELĄ TELEVIZIJOJE

Kai kuriuose miestuose rodytas iš sovietų šaltinių susuktas filmas "Unknown War" neteisingai kalba apie Sov. Sąjungos "išvadavimą" Baltijos valstybių. Filmas ir kitais atžvilgiais neteisingas Lietuvos klausimu. ALTO Informacijų komisijos narys Antanas Adomėnas-Van Renan deda daug pastangų tas klaidas atitaisyti ir priversti, kad JAV mokytojų sąjunga tą filmą rekomendavusi, savo rekomendaciją atšauktų. Tuo klausimu A. Adomėnas pakviestas kalbėti lenkų susirinkime rugsėjo 17 dieną Chicagoje. Jis palaiko ryšį su vengrais, žydais ir kitomis tautybėmis šio filmo reikalui. Pasinaudodama jo informacija WCEV radijo stoties vadovė L. Migala padarė per savo stotį atitinkamą pranešimą. P. Adomėnas, lankydamasis pas savo tėvus Massachusetts valstijoje, aplankė Harfordo universitetą (Connecticut valst), kuriame studijavo ir paliko ten keletą leidinių apie Lietuvą. Ar pagaliau susiorganizavo mūsų veikėjai atsakinti į tokius įvykius raštu ?

GUDŲ KONFERENCIJA LIETUVOS STATUTUI PAGERBTI

Gudų Mokslų ir Meno Institutas drauge su Clevelando Valstybinio Universiteto Etninių Studijų Departamentu rugpjūčio 30 rugsėjo 1 dienomis universiteto auditorijoje Clevelande surengė konferenciją paminėti 450 m. sukaktį nuo Lietuvos statuto sudarymo. Buvo net 15 pasikaitų, kuriuose įvairių universitetų profesoriai ir kiti specialistai nagrinėjo statuto įtaką į kitų kraštų teises sistemas, apie statuto studijas, jo laidas, apie moterų teises statute, apie religinius nuostatus, gynybos klausimus, apie literatūrą Lietuvos statuto klausimui. Programiniame konferencijos sąlanke buvo pažymėta, kad statutas D. Lietuvos kunigaikštijoje galiojo 252 m., iki 1840 m. okupantė Rusija jo vieton įvedė savo teisybę, bet Gudijoje jis gyvavo dar 40 m. ilgiau. Lietuvos statutas išverstas į lotynų, vokiečių, lenkų, rusų ir anglų kalbas.

LENKIJOS STREIKUOJANTIEJI DARBININKAI GDANSKE, ATSIŠAKĖ GRĮŽTI Į DARBUS, NORS GIEREK'AS JIEMS ĮSAKĖ. NEBĖRA GIEREK'OS VADOVYBĖJE, BĖT DARBININKAI - REIKIA LINKĖTI VISIEMS LAIKAMS - LAIMĖJO LAISVAS UNIJAS.

OLIMPINĖ REGATA IR BALTIJOS KRAŠTAI

Forcibly absorbed by the U.S.S.R. four decades ago, Estonia, Latvia and Lithuania still long for freedom

LAWRENCE ELLIOTT

UŽMIRŠTOS BALŲ TAUTOS - NENORMIS SOVIETAI /taip originaliai pavadino autorius/savo straipsnį, kuris atspausdintas š. m. READER'S DIGEST, Rugsėjo mėn. laidoje. Šį žurnalą skaito kas mėnesį apie 30 mil. žmonių, leidžiamas 15-koje kalbų. Straipsnis parašytas rūpestingai ir objektyviai, pakankamai išsamiai leidinio ribose. Baltiečiai iš savo pusės turi parodyti savo įvertinimą ir r a š t u pareikšti, kad straipsnį skaitė, kad džiaugiasi, jog ir mažų tautų Žmogaus Teisės nėra užmirštos tikrai žmoniškųjų. Vienas neapsižiūrėjimas duotame žemėlapyje prie straipsnio mūsų sostinės varde praleista raidė "l". Nepamirškime atkreipti į tai dėmesį./

/ iš anglų k. laisvai vertė b. n. /

Liepos 21-oji Tallinn'e, Sovietų Estijos sostinėje, paskirta 1980 m. Olimpinė Regata. Vyksta 22-oji Olimpiada, jau pasižymėjusi nukentėjusia reputacija sumažėjus dalyvaujančių tautų skaičiui dėl Sovietų invazijos Afganistane. Iššovus būrinų valčių lenktynių pradžia patranką- buvo atžymėtas ir kitas abejotinas nuopelnas - vyko pirmieji istorijoje olimpiniai užsiėmimai o k u p u o t a m e k r a š t e /vertėjo pabr./.

Tipingas, apgaulingas Kremliaus klatingumas pasipūtusiai giriantis, lyg minint 40 metų sukaktį, kai Estija buvo paskelbta tarybine/ liepos 21 d. / 1940 m. / . Tačiau tiesa yra ta, kad dabar mes jau vos beprisime name, jog susijungimas buvo padiktuotas Raudonosios Armijos / 1940 m. rugpiūčio 6 d. prijungta prie SSSR, kaip 16-toji respublika / . Ji užėmė 3 Baltijos valstybes: Estija, Latviją ir Lietuvą 1940 m. birželio mėnesį, likoši tuose kraštuose, kad palatkytų užmestąjį komunistinį režimą. Vienas estas pasisakė: "Atitraukite kapiumenę it mes rytoj paskelbsime savo nepriklausomybę".

Tai užmirštos Europos tautos. Jos yra ir mažiausiai sovietiškos iš visų sovietų respublikų, sudarančių SSSR. Baltijos valstybės randasi tarp Suomijos ir Lenkijos, Europos Šiaurės rytų kampe, kiekviena jų didesnė, negu Šveicarija, bet kartu paėmus, tik pusės Suomijos dydžio. Kadaisė laisvosios Estija, Latvija ir Lietuva pasilieka ir toliau Vakarietiško gyvenimo būdo ir siekimų niša /enclave/.

Šiuose kraštuose rengiasi moderniškai, smagiai, dominuoja mėlyni džinsai. / H Paš. Karo emigrantai didelė dalimi juos aprengė. Vert. pastaba/. Yra gerų pyragaičių krautuvių, or ir bendrosios krautuvių geriau pripildytos, negu Rusijoje. Darbo etika dar vis išsilaukusi aukštumoje, nežiūrint 4 dešimtmečių neskatinančios darbui ekonominės sistemos. Tai padarė Baltijos valstybes, vienas mažiausių SSSR respublikų, pirmuančias gamyboje. Jos pagamina pusę viso kiekio geležinkelio vagonų ir telefonų ir ketvirtį visų spalvotųjų televizijos aparatų. "Stebuklas ne tai, kad mes turime aukščiausią gyvenimo standartą Sov. Sąjungoje", - kalbėjo latvis inžinierius, "bet kad mes to pasiekėme, nežiūrint sovietinės sistemos. Laisvoje ekonominėje sistemoje mes taip gerai gyventume, kaip bet kur Vakarų Europoje".

Nedaug turėjo laisvės dienų Baltijos tautos. Šiame šimtetyje džiaugėsi vos virš 20 metų nepriklausomybėmis, kol vėl pakaltomis užplūdo sovietų, nacių invazijos ir galop, Raudonosios Armijos okupacija.

Virš 1 milijono baltų - 20% gyventojų- buvo nužudyta, ištremta arba išspruko į Vakarus. Rezistentų- laisvės kovotojų grupės išsislapstė po miškus ir virš 10 metų buvo aktyvūs. Tačiau - nesibaigiantys naikinimai - sušaudymai ir masinės deportacijos galų gale pribaižė bet kokį ginkluotą pasipriešinimą.

Taigi, nugalėtojas turėjo laisvas rankas pradėti rusifikaciją bejėgėse tautosė.

Geras gyvenimas

Ironiška, kad baltų aukštos kvalifikacijos darbe prisidėjo prie rusifikacijos proceso. Maskvos industriai planuotojai pasirenka šiuos kraštus dėl jų gyventojų produktinių sugebėjimų ir noro dirbti. Bruožai, kuriais neišgarsėja komunistinės bendruomenės. Miestai verčiami stipriai industrializuotis. Kai tai pareikalauja daugiau darbo jėgų, negu kad jų yra vietoje- atsiskandavo jų iš kitur. Šie, pamėgę aukštesnį standartą, atsikvietė šei mas ir pasiliko.

Sklido gandas apie gerą gyvenimą Baltijos kraštuose. Trys mažos valstybės tapo atėjūnams iš Rytų gerbuvio tikslu, grąšinant tautiniam identitetams. Ypač pažeidžiama Latvija: daugiausia industrializuotas kraštas /pasižymėjęs dar prieš II P. Karą, Vert. past./Pabaltije, pritraukė didžiausią Rusijos darbininkų skaičių. 1979 m. cenzas rodo, kad proporcingai savame krašte latvių tėra vos virš 50%. Miestuose jie pasidarė faktiniai mažuma. Estija, mažiausia valstybė iš šių trijų, nesiekia 1.5 milijono gyventojų, bet turi priimti kasmet 7000 sovietų imigrantų.

Tris Baltijos kraštus, skirtingus vienus nuo kitų, jungia bendras tikslas- atsilaikyti prieš rusifikaciją. Estija labiausiai gali siekti kontakto su užrubežiu. Jos gyventojai yra beveik tiek pat skandinavai, kiek ir baltai. Jie palaiko tamprius ryšius su Švedijos 20.000 emigrantų estų bendruomene ir kalba gimininga suomiams kalba. Ji visiškai skiriasi nuo lietuvių ir latvių kalbų, / juodvi savo tarpe yra giminingos/. Šiaurės Estija dar lengvai pasiekia Helsinkio televizijos zonas, 80 km per Golfo srovę, ir su \$ 50 priediniu aparatu- kuri beveik kiekvienas yra įsigijęs - estai gali pasiekti Vakariečių programų. / bus daugiau /

KĄ SAKO SSSR STATISTIKA APIE GYVENTOJUS ?

SSSR Centrinė Statistikos Administracija paskelbė gyventojų surašymo duomenis. Pagal juos 1979 m. 80% Lietuvos gyventojų buvo lietuviai - palyginus su 80.1% 1970 metais. Išeina, kad lietuvių nušimtis tėvynėje beveik nepasikeitė. Iš viso, Lietuvoje 1979 m. buvo 3.392.000 gyventojų /iš jų 2.712.000 lietuvių/. Lietuvių naturalus prieauglis Lietuvoje gausnesnis, negu rusų, gudų, ar ukrainiečių, kurių padaugėjo "imigracijos" dėka. Rusų skaičius paaugo nuo 268.000 1970 metais iki 303.000 1979 metais. Žydų per tą laiką sumažėjo 8.000. Smarkiai padidėjo lietuvių skaičius, kurie laiko rusų kalbą savo "antrąja kalba": nuo 35.9% iki 52.1% 1979 m. Už Lietuvos ribų Sovietų Sąjungoje 1979 m. buvo 139.000 lietuvių.

Kaimyninėje Latvijoje padėtis blogesnė. Latvių nušimtis sumažėjo nuo 56.8% 1970 m. iki 53.7% 1979 m. Dar labiau aliarmuoja faktas, kad tarp 1970 m. ir 1979 m. priaugo tik 2.000 latvių, t. y. 250 kasmet. Per tą laikotarpį rusų skaičius Latvijoje pašoko 116.000- dabar jų Latvijoje jau 821.000. Netrukus latviai gali tapti mažuma savo tėvynėje.

Panašūs pavojai grėšia ir Estijai, kur rusų ir ukrainiečių skaičius padidėjo estų sąskaiton. Tarp 1970 ir 1979 m. estų nušimtis savo respublikoje sumažėjo nuo 68.2% iki 64.7%, o rusų pakilo nuo 24.7% iki 27.9%. Šiuo metu Estijoje yra 948.000 estų ir 409.000 rusų. Estų naturalus prieauglis, kaip ir latvių, labai žemas.

Baltarusiai tebesudaro daugumą savo respublikoje 80%, bet rusų nušimtis ir ten padidėjo nuo 10.4% 1970 m. iki 11.9% 1979 m. Ukrainos gyventojų, laikančių rusų kalbą savo gimtąja pašoko nuo 28.12 iki 31.15%. /ELTA/

LAIKRAŠTIS, KNYGA - GERIAUSIA DOVANA - NEIŠEINA IŠ MADOS, NEREIKIA SUKTI IR GALVOS: TINKA KIEKVIENA PROGA - KAI LINKSMA, LIŪDNA IR KAI VISKO JAU GANA!

J. ANDRIAUS SUDARYTA LIETUVOS ŽEMĖLAPI IR IŠLEISTA DEVENIŲ KULTŪROS FONDO, - KAINA \$6.00 plus .65 c. (persiuntimo išlaidoms padengti) - GALIMA ĮSIGYTI SIUNČIANT UŽSAKYMUS ŠIUO ADRESU:

DEVENIŲ KULTŪRINIŲ FONDO P. O. BOX 10782 ST. PETERSBURG, FL 33733

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už išlikimą Kanadoje! Pour la liberation de la Lituanie! Loyauté au Canada! For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS NL SPAUDOS BENDROVĖ, Redaguoja Redakcinė Kolegija

Telefonas: (514) 366-6220.

Second Class Mail Registration No. 1952 Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, P. Q. Published by The Independent Lithuanian Publishing Co. at 7722 George Street, LaSalle, P. Q. Canada. H8P 1C4.

METINĖ PRENUMERATOS KAINA KANADOJE: \$14.00, VISUR KITUR - \$15.00, RĖMĖJO - \$20.00

P.s. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonei. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidėja neatsako.

Kiekviena Diena Tautos Diena

Švenčiame, arba bent prisimename tradicinę mūsų valstybės ir tautos šventes. Vyresnieji - kartais ir be pagalbos, pasižiūrėję į kalendorių / ypač, turintieji lietuviškąjį /, ar paskaitę mūsų spaudą, prisimename, kad štai, gimnazijoje būdami- eidavome į salę, klausyti paskaitų. Arba eidavome išsirikiaavę į bažnyčią, šventiškai pradėti ypatingą dieną... Kai ką prisimename lyg ir per rūką, kai ką ryškiau, kai kas išliko neišdildomose spalvose, kaip Vasario 16-oji.

Daug kas atrodė tik gražūs žodžiai /dažnai abstraktūs/, kalbėtojo lūpose. Kol vieną dieną- laisvė, lietuvių kalba, mūsų gimnazija, mūsų dirbtuvė, mūsų universitetas, mūsų krautuvių, mūsų teatras, mūsų kariuomenė, mūsų įstaiga, mūsų muziejus, mūsų pilis, mūsų kaimas, mūsų ūkis, mūsų miestas, mūsų kraštas, mes lietuviai - pasidarė tikru kūnu ir krauju. Kiekvienas tas žodis pradėjo degti, kaip žarijos gyslose, nes visa tai buvo iš mūsų išplėšiamama. Ir tada visi tikrai žinojome, kad tie visi žodžiai nėra abstraktūs. Juto mės vieną tautos sūnį ir dukterį, motiną ir tėvą, prosenelės ir proseneliai.

Po 40 metų skaudaus atsiskyrimo nuo savo krašto - užaugo randai. Vieniems plonesni, kitiems storesni. Buvo gal ir tokių, kurių oda niekada jautrumu nepasižymėjo - taigi, dar labiau sustabarėjo, atitolo tokie, nutolo. Niekas nebesvarbu pasidarė, tik tas mažas gyvenimėlis aplink savo sienas. Bet tokių nedaug. Pavojus tik, kad daugumai mūsų linkstant į antrąją gyvenimo pusę, ta oda irgi nepradėtų rambėti. Simptomai ryškūs: daugiau kalbama, negu veikiama, daugiau kritikuojama, net pasityčiojama, negu aktyviai talkininkaujama, daugiau intryguojama, negu dirbama. Daugiau įžeidinėjama, negu pagiriama, mažiau skaitoma, negu žiūrima TV, daugiau nuododama, negu tikrai domimasi, kas vyksta tėvynėje... Pamirštama, kad kas vyksta tėvynėje - didelė dalimi vyksta ir pasaulyje. Ir mes esame žmogiškumo liudytojai krašte, kuriame dabar gyvename. Taigi, kaip kurie nustoje pesimistiškai ar paviršutiniškai galvodami, vilties, kad turime kokią nors reikšmę, nes esame nedidelės tautos vaikai. Prisiminkime, kad: "Ne tas yra didis, prieš ką milijonai / prispausti reteležiais žemyn galvas lenkia...". Nepasidarykime ir patys- kad ir netiesioginiai- tų reteležių nešiotojais. Dabar- kiekvieną dieną yra mūsų tautos diena, reikalaujanti atsinaujinti savyje. Ieškokime vienybės, kalbėkime savo kalba, skaitykime savo spaudą, informuokime apie II Pas. Karo istorinius faktus kur tik proga pasitaiko, reaguokime į tuos, kurie nepamiršta Baltijos kraštų. Tada ramia sąžine pasakysime - neapleidau savo tautos reikalų, nenuskriaudžiau savo žmonių apsilaidimu, tingėjimu ar pesimizmu. Oda dar nesurambėjo. JIETIS

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiskai, atgarsiai

KAIP SKUNDŽIAMASI IŠ ČIKAGOS "GIMTAJAME KRAŠTE":

NUOTAIKOS-NEKOKIOS, ATEITIS - MIGLOTA

/ Laiškas iš Čikagos/ Mielas bičiuli, dėkoju už laišku su Lietuvos naujienomis. Nenorėdamas likti skolingas, skrebeniu ir aš. Esu sveikas gyvas, nors gyvenimo nedatekliai, kaip ir visus "vidutinio lygio" amerikiečius, spaudžia ir mane. Prašyti žurnalai ir knygos - Tau plaukia laivu, nes o - 2 psl.

ro paštu daug kainuoja, Mūsųose baisi infliacija. Mažutis pavyzdys- prieš dešimt metų užsisakęs Tarybų Lietuvos periodiką-laikraščius ir žurnalus, mokėjau trisdešimt šešis dolerius, o šių metų sąskaita - šimtas dvylika dolerių. Nuotaikos- nekokios, ateitis - miglota. Čia norisi sustoti ir tikrai pagaltoti, kas tokias miglas pučia? Tai kas gi galų gale kelia kainas už tarybinę spaudą net beveik trigubai? Jokių mutų, kaip kad tarybiniuose kraštuose, o tuo pačiu ir priverstinai Lietuvoje yra daroma- už spaudą

Amerikoje neimama. Ar tik šio laiško įžangą nebus suredagavę arba atvirkščiai perredagavę patys Gimtojo Krašto redaktoriai? Tikrai miglotas reikalas. Tuo labiau, kad "vidutinis amerikietis" pagal Sovietų Rusijos standartus, gyvena fantastiškai gerai, net ir patys to neįvertindami.

KAIP GIRIAMASI "GIMTAJAME KRAŠTE":

"Lietuvos TSR rašytojų sąjungos sekcijose nuolat rengiama pasikalbėjimai kūrybiniais klausimais. Viena jų

pokalbių tema yra ir užsienio lietuvių kūryba.

Pastoviai susipažįstama su išsiviečių literatūra poetų sekcijos susirinkimuose.

...Dalyvauja poetai, literatūros kritikai, jaunieji literatai, ateina ir šiaip literatūra besidomintys žmonės. Čia vėl norisi pagaltoti. Žinome, kad tik dalis kūrybos diskutuojama. Taip pat, kažkodėl laukiama, kol tie rašytojai artėja prie gerokai subrendusio amžiaus. Gal tikisi, kad netaip impo- nuos jaunimui? Ar gal labiau ir pačius autorius sugraudins?

Tie pasikalbėjimai vyksta ir tik mažame ratelyje, nes nėra taip reklamuojami kaip partijai nusipelnę kūrybiniai klausimai. Viena jų

14 - ji MOKYTOJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Liudas EIMANTAS

Kanados ir JAV-bių lietuvių mokytojai Dainavoje, prie Detroito, nuo š. m. rugpjūčio 17 iki 23 dienos jau turėjo keturioliktą - metinę studijų savaitę. Perna tokia studijų savaitė buvo Kennebunkporte, prie Atlanto, Maine valstijoje, bet šiemet vėl susirinkta Dainavoje. Tiesa, šiemet nuo rugpjūčio 24 iki 31 d. d. mokytojų studijų savaitės būta ir Kennebunkporte.

Kai pasiskirstyta, mokytojų į Dainavą atvyko kiek mažiau, bet bendrai paėmus, mokytojų į studijas lankymasis gal nė kiek nesumažėjo.

Vėl tėko susitikti su daugeliu pažįstamų ir malonių kolegų, atkeliavusių net iš tolimų vietovių. Sveikindamiesi ir spausdami rankas, lyg jutome, kad susirinkti lyg kažkas mus traukia, kad nors kartą į metus sueiti, aptarti ir išdiskutuoti rūpimus klausimus ir problemas mums reikia, kad didysis lietuviškas išlaikymo jaunoje kartoje reikalas mus įpareigoja...

Reikia pasidžiaugti, kad susirinko ne tik daugelį kartų jau čia buvę, bet netruko ir tokių, kurie į studijas atvyko pirmą kartą. Taigi gal tatali sako, kad studijomis domėjimasis ne mažta.

Tiesa, jaunimo ši kartą buvo kiek mažiau. Jaunieji, matyt, pasirinko patogesnes vietas. Juk turbūt kai kas nuvyko į Kennebunkporto studijas ar lituanistinius kursus prie Kent universiteto, Ohio valstybėje.

Kaip ir visada Dainavoje ne viskas ejo sena tvarka. Būta naujų dalykų ir prelegentų. Pirmą kartą į mus kalbėjo mokslo daktarai: L. SABALIŪNAS, Br. KAZLAS, G. RAČKAUSKAS, Pr. DOMANSKIENĖ bei nauji lektoriai: Br. KETURAKIS, L. TIJUNELIENĖ ir kt.

Studijų savaitę sekmadienį pradėjo JAV LB Švietimo Tarybos Pirmininkas Jonas KAVALIŪNAS ir paskelbė studijų vadovybę. Deja, Jona Kavaliūną, tą ilgametį lietuviško švietimo vyr. vadovą, neilgai turėjome savo tarpe. Jis, kaip žinoma, išvyksta į Vokietiją, kaip naujasis Vasario 16 Gimnazijos direktorius. JAV LB Krašto

Valdyba Švietimo Tarybos Pirmininku pakvietė žinomą čekagiškį pedagogą Juozą PLACĄ, kuris, išlydėjęs J. Kavaliūną, perėmė ir šių studijų vadovavimą.

Kiekvieną studijų dieną turėjome po keturias paskaitas, įvairius kultūrinius parengimus bei kitus pobūvius.

Ir dar viena naujovė. Iki šiol studijų dalyviai turėdavo susimokėti už maistą, kambarius ir kitus patarnavimus. Ši kartą Švietimo Tarybos pavestą Br. JUODELIS paruošė projektą ir todėl iš JAV Federalinės valdžios gauta mokytojų lavinimui ir ruošimui pašalpa (grant). Švietimo Taryba iš mokytojų neėmė jokio mokesčio. Mokytojams teko apsimokėti tik kelionės išlaidas.

KLAUSYMŲ PASKAITŲ POLITINĖS TEMOMIS

Pirmadienį, rugpjūčio 18 dieną, teko išgirsti gana jauno politinių mokslų daktaro Leono SABALIŪNO, iš Ann Arbor Universiteto prie Detroito, paskaitą "Lietuva 1939-40 metais". Taigi prelegentas palietė mūsų nepriklausomo gyvenimo lemtingus-paskutinius metus.

Atrodo, kad savopaskaitai pagrindines tezes jis yra paėmęs iš savo dizertacinio veikalų "Lithuania in Crisis" išleisto Kolumbijos universiteto 1972 metais.

Jaunas daktaras ši kartą turėjo klausytojų tarpe nemaža tokių, kurie patys išgyveno tą laikotarpį ir daug ką prisimena iš tų lemtingų metų. Tuo tarpu, kai tie didieji įvykiai mus užklupo, daktaras, gyvendamas Kaune, atrodo, tebuvo tik 6 metų amžiaus. Todėl, turbūt, dizertaciniam veikalui ir šiai paskaitai jis panaudojo daug ir kruopščiai surinktos medžiagos iš tuometinės spaudos ir kitų pirmųjų šaltinių. Žinant ano meto mūsų politinių srovių bangavimus, atrodo, kad prelegentas stengėsi būti kaip galima bešališkesniu. Todėl pašalinti, šių mums lemtingų įvykių neišgyvenusiam, veikalas "Lithuania in Crisis" gali būti vertinga informacinė medžiaga. Šio veikalų recenzentas (J.G.) yra pažymėjęs, kad tai yra

daugiau literatūrinė apybraiža.

Tiesa, paskaitininkas iškėlė ir kai kuriuos būdingesnius - tuolaikinius reiškinius, kuriuos gal būtų galima palyginti su mūsų šiuo gyvenimo reiškiniais. Pavyzdys: Anais laikais tėvynėje visuomenė jautriai ir rimtai reaguodavo į gyvybinius reikalus. Nepriklausomybės metais turėjome Ginklų Fondą ir kai atėjo lemtingas metas, Ginklų Fondai gauta aukų - vienas milijonas litų per keturias dienas.

Kai dabar metame žvilgsnį į Tautos Fondą, Lietuvos Fondą bei kitus fondų vajus, aiškiai matome, kad mums, išieiviams labai ir labai trūksta Tėvynėje turėto respektu mūsų gyvybiniams reikalams...

Kitas dvi paskaitas panašiomis temomis skaitė politinės ir tarptautinės teisės žinovas dr. Bronis J. KASLAS (buvęs Kazlauskas), doktoratą gavęs Štrasburgo Universitete 1939 m. Išseivijoje jis ilgą laiką yra dirbęs ir dabar glaudžius ryšius turįs su WILKES College Amerikoje. Lietuvoje jis rašė brandžius straipsnius tarptautinės teisės ir Rytų Europos klausimais. 1939 m. jis išleido prancūziškai "L'ENTANTE BALTIQUE".

Savo paskaitų metu jis klausytojams davė padalą "The Lithuanian STRIP in Soviet - German Diplomacy 1939 - 1941". Ši knygelė išleista 1973 m. yra taip pat vertinga informacinė medžiaga. Pirmoje paskaitoje davė mūsų istorijose teorinę analizę pagal tikrojus faktus.

Kryžiaus Karai, girdi, sudarė pirmąjį Lietuvos sąlytį su Vakarų Europa ir Lietuva tada tapo užtvara tarp Rytų ir Vakarų. Vėliau Lietuva tapo užtvara prieš mongolus (torius). Lietuvai tada reikėjo teritorinių plotų rytuose, nes ejo lemtingos kovos su vokiečių ordinais bei slavais ir totoriais. Tos žutbūtinės kovos mums virto būtinybe - susijungimu su Lenkija. Šis susijungimas mums buvo praežtingas, bet visgi Lietuvos egzistavimas bent prieš porą šimtų metų buvo

pratęstas (iki 1795 m.)

Antroje paskaitoje dr. B. Kaslas palietė naujuosius įvykius Lietuvoje, kai Rusija šio amžiaus pradžioje (I Pasaulinio Karo metu) atšaukė Lietuvos - Lenkijos pasidalinimą, paskelbus laisvą tautų apsisprendimą. Žinoma, čia daug turėjo įtakos Amerikos prezidento Wilsono 14 - ka punktų, nors tuose punktuose Lietuva ir neminima. Bet visgi - paskelbė ir atstatė Nepriklausomybę.

Įdomiai ir, sakyčiau, naujoje šviesoje prelegentas aptarė Sovietų Rusijos ir Lietuvos TAIKOS sutartį, sudarytą 1920 m. VII. 20. Ši sutartis - tai Rusijos savanoriškas pretenzijų atsisakymas į Lietuvą visiems laikams. 1926 m. su Sov. Rusija pasirašė Nepuolimo Sutartis, įsakmiai pabrėžiant, kad niekad nebus pažeista bei okupuota Lietuvos teritorija.

Kaip žinome, KELLOGG-BRAND paktas uždraudė tautų santykiuose vartoti jėgą. Sov. Rusija ši paktą priėmė ir atitin - kamuose protokoluose jį Tautų Sąjungoje pasirašė.

Lietuvos Sov. Rusijos nepuolimo sutartis 1931 m. buvo pratęsta iki 1946 metų pradžios. 1939 m. X. 10 Sov. Rusija pasirašė Lietuvai Vilniaus perdavimo sutartį ir ši sutartis įsakmiai paremta 1920 m. taikos sutartimi. TAIGI TARPTAUTINĖ TEISĖ IR TARPTAUTINĖS SUTARTYS LIETUVAI BUVO UŽTIKINUSIOS IR GARANTAVUSIOS NELIEČIAMYBĖ IR SAVARANKIŠKĄ NEPRIKLAUSOMĄ GYVENIMĄ.

Deja... Mūsų didysis kaimynas viską pamynė po kojomis ir mūsų Nepriklausomybę savo diktatais panaikino. Tiesa, mūsų Nepriklausomybės panaikinimas išplaukė iš Molotovo-Ribentropo slaptų sutarčių. Bet ir čia būta apgaulės... Prelegentas nurodė daug kam mažai girdėtą slaptą Vokietijos "BARBAROSSO" operaciją, pagal kurią Rusiją nutarta pulti 1940. XII. 18.

Paskaitos pabaigoje prelegentas aptarė ir Helsinkio konferenciją. Čia, girdi, norėta įteisinti Lietuvos ir kitų kraštų okupaciją... JAV ir vakariečiai šių užmačių nepripažįsta.

kainos visą laiką kils, nes naftos šaltinių daugiau išsenka - pasibaigia ar neužilgo pasibaigs, negu jų naujų atrandama.

Nesibaigė ginčai ir dėl paties pigiausio, bet kartu ir pavojingiausio naftos pakaltalo - atominės energijos.

Atominės energijos priešininkai, stipriai palaikomi sensacijų bei škančios žinių perdavimo tarnybos (News Media) vis dar įsikandę ir tebekartoja išpūstą pasaką apie neįvykusią, bet tik galėjusią įvykti (near accident) atominės energijos jėgainės nelaimingą atsitikimą - incidentą "3 mylių" saloje prie Harrisburgho, Pen., JAV-ėse, kur nebuvo jokių žuvusių, o atmosferos radiacija buvusi mažesnė už kasdienę radiaciją, kad ir pavyzdžiui Denver Colorado

algimanto skiltis

VILNIUS IR JERUZALĖ

Pirmąjį žvilgsnį metus, rodos, kagi panašaus tarpusavy gali turėti tie du, ganėtinai geografiniai nuo viens kito nutolę, didmiesčiai. O vis dėlto, ne fizinėje aukštumoje besizvalgant, gali nesunkiai įžvelgti visą eilę panašumų, problematinių artumų kuriuos lyginant, jau lengviau įžvelgti eilę paralelių vienodai būdingų abejoms šostinėms, kurioms taip vadintis, iš vienu ar kitu pusių, vis sutinkamos naujos kliūtys, varžtai, rezoliucijos, pripažinimai, papeikimai, tikėjimai ir netikėjimai. Ilgalankė ir, kaip ir nuolatinė, lietuvių kova už Vilnių tarptautinėje plotmėje, turi visą eilę paralelių su izraelitų kova už Jeruzalę. Čia galima tik pridėti, kad, regis, jų kova gal net yra sunkesnė, nes, ten, šalia grynai nacionalinių motyvų, lygia greta kertasi ir skirtingi krikščionių, mahometonų ir izraeliškų įsitikinimai, visoms religijoms būdingos ir neliačiamos šventosios vietos. Todėl taip sunkiai sprendžiasi Jeruzalės priklausymo problemų kompleksas.

Kai dabar skaitai visokias Jungtinių Tautų rezoliucijas Jeruzalės klausimu, tuoj pat prisimena anų dienų Tautų Sąjungos panašus žodžių srautas Vilniaus reikalais. Tarptautinio Teismo sprendimai taipgi neką daugiau padėjo, nes tiek anksčiau, tiek ir dabar, niekas nenori paisyti moralinių autoritetų, jei tie neturi jėgos tų visokiausių sprendimų faktinam įgyvendinimui. Žinoma, šios dienos Izraelio padėtis Jeruzalės atžvilgiu yra žymiai geresnė už anuometinę Lietuvos situaciją, nes šiandien izraelitų karinės jėgos yra pačiame mieste ir aplink jį. Tuo būdu padėties negalima lyginti su mūsų šiuo, nes tada Vilnius buvo lenkų karinėje okupacijoje. Vadinas, visos aplinkybės izraelitams yra parankesnės. Ar arabų ar žydų pusėje yra lietuviškos simpatijos - sunku būtų atsakyti, nepravedus kokio apklausinėjimo. Greičiausiai, mūsų nuomonės ir įsitikinimai ta tema bus ganėtinai susiskaldę. Nors, tiesą sakant, bent jau principiniai žvelgimai, atrodytų, kad mums turėjus (gal dar ir turint?) Vilniaus pripažinimo nelengvus vingius, simpatijos galėtų būti gana nesunkiai nustatomos.

Išvis, ar dar tada nedidesnę problemą jaunajai Izraelio respublikai sudaro, pačių žydų neperdaug didelis entuziazmas kurtis pažadėtoje žemėje. Jei tikėti didžiosios spaudos pranešimais, iš Izraelio, ypač į Jungtines Valstybes, išemigruoja daugiau žmonių, negu atvyksta iš Rytų Europos ir kitų sričių. Aukšti mokesčiai, nemaža infliacija, nuolatinė karinė tarnyba ir neramumai iš arabų atimtose žemėse, nesudaro didesnį patrauklumą likti Izraelyje. Galimas dalykas, kad ir nuovargis Amerikos ir Kanados žydijos tarpe vis ir vis be pertraukos remti Izraelį, taipgi sudaro tam tikrą nepastovumą. Tie išpareigojimai jokiū būdu nemažėja, o Vakarų pasaulyje gyvenančių žydų bendrieji ištekliai, nors ir kaip dideli jie būtų, jau lyg ir rodo tam tikro išsisėmimo žymių. Teliaka pasitikėti JAV finansine ir moraline parama, bet ir čia matomos ribos, ne visada pakankamas pagal norą pritarimas.

AR KALBI SU SAVO VAIKU TIK LIETUVIŠKAI ???

vaistijoje. Buvo spaudoje net tokių juokų, kad "3 mylių" salos nelaimėje yra žuvusių mažiau žmonių, kaip kandidato į prezidentus Ted Kennedy nelaimingame atsitikime Chappaquiddick, kur ligi šiol neišaiškintos aplinkybėse prigėrė ar buvo prigrindyta jauna mergina.

New Brunswick provincijoje, Fredericktone, vedusių mokytojų-pensininkų porėlė nusprendė badauti iki mirties, jeigu provincijos vyriausybė nesustabdyt vieno bilijono dolerių atominės jėgainės statybos, kuri planuojama užbaigti 1982 metais ir kol Britų Kolumbijos provincijos pavyzdžiu neįsistatys uranijaus kasyklos ir nesustabdyt uranijaus eksportą bei tolimesnį ieškojimą. Jeigu šie senukai būtų jauni žmonės, tai galima būtų spėlioti, kad tai yra norėjimas pasirodyti viešumoje ir pigaus populiarumo ieškojimas, kas labai nadinga ieškant gerų darbų ar numatant kandidatuoti kokiuose nors rinkimuose ateityje. Tokius spėliojimus patvirtina net vietiniai pavyzdžiai, toli neieškant. Štai ir mūsų 80.000 gyventojų "didmiestyje" viena moteriškė buvo pradėjusi bylą su miesto švietimo Taryba (Education Board) dėl numatomo vienos gimnazijos uždarymo. Ar ne keistoka,

kad ši mandruolė (gal altruistė) gyvena 10 mylių už miesto, neturi mokyklinio amžiaus vaikų ir pati uždaromos gimnazijos nėra lankiusi. Kita, dar toliau nuo miesto gyvenanti moteriškė, sušaukta kaimo gyventojų susirinkime, prisizadėjo suvalgyti su plunksnomis varną, ar papūgą (dr. Parrott yra Ontario aplinkumos ministro pavadė), kol negaus patenkinamų atsakymų dėl planuojamų \$707 tūkst. vertės, 161 tūkst. litrų, 2, 4, 5-T chemikalų išlaistymo, nepaskelbiant kuriose vietose. Nebuvo sugalvota, kaip šiais chemikalais atsikratyti, nes jie ligi pernai metų buvo laisvomi Ontario provincijos valdinėse žemėse, piktžolių naikinimui.

Šioji kaimelio dienos žymybė baugino susirinkusius žmones pasakojimais apie panašių chemikalų naudojimą Vietnamo kare ir įvairius sveikatai pavojus, o ypač odos ligas, vaisingumo bei nėštumo nustoimą ir deformuotų naujagimių gimimo galimybes. Susirinkimas išrinko šiam reikalui komitetą, kurio pirmas darbas - paruošimas peticijoms šiuos reikalus tvarkančiam ministeriui dr. Parrott. Šis reikalas jau buvo iškeltas Ontario parlamente.

/bus daugiau /

Nafta, Atominė Energija, Demonstracijos ir kitos idomybės

Jurgis GEDIMINĖNAS

Šiam straipsniui geriausiai tiktų prieš eilę metų televizijoje rodomos programos pavadinimas ir šalmą dėvintis vokiečių kareivis, iškišęs iš apkasos galvą, sumurmėdavo - very interesting... but stupid.

Gana dažnai galima nusištebėti ir panašiai išsireikšti pavarčius įvairius anglų kalboje ir lietuviškus laikraščius. Štai, Kanados turtingiausioji nafta Albertos provincija, besiderėdama su federaline Kanados vyriausybe naftos kainų nustatymą, vis bando pasiremti "beveik" pasiektu susitarimu (near final agreement) su gruodžio mėnesį nuvertąja progresyviųjų konservatorių (PC) Joe Clark vyriausybe. Jeigu būtų laikomasi šio nebaigto susitarimo, tai 1983 m. pabaigoje gazolino litras Kanadoje kainuotų 41 ct. (\$ 1. 86 galio 1980. XI. 12

nas penktadaliu didesnis už amerikietiška). Albertos premjero Lougheed žodžiais, dauguma Albertos gyventojų, dažnai pravardžiuojamų "mėlynakiais arabais", instinktyviai žino, kad jeigu nafta būtų Ontario provincijos nuosavybė, tai jie jau mokėtų pasaulinės rinkos kainas, kurios dabar yra virš \$ 30 bačakai, kas Albertos šiuo laiku parduodama tik už \$ 14. 75. Albertos vyriausybė gerokai supykde neseniai paskelbtas federalinės vyriausybės atsisakymas garantuoti pasaulinės naftos kainas šiaurės Albertos dervinei, iš smėlio gaudami naftai ir net grasinama nudelsti - atidėti 2 dervingo smėlio fabriku (rafinerijų) atidarymą, kurie duotų apie pusę naftos produkcijos Albertoje šio dešimtme-

čio pabaigoje. Visai kitaip galvoja Kanados energijos ministeris Lalonde, kuris žiūrėdamas iš lėktuvo į Albertos sostinę Edmontoną į 3000 pėdų žemiau gulinčias prerijas, yra išsireiškęs, kad "skirtingumas tarpe provincijų yra visų derybų pagrindas. Visi suprantame, kad naftos kainai turi būti pakelta, bet per 10-15 metų nieko nebuvo padaryta, kad tuo pasinaudotų visi kanadiečiai... Čia yra naftos smėlis, anglis, kviečiai... Šimtų metų Albertos provincija naudojasi gamtos turtais... Čia taip nebus kaip Saudi Arabijoje, kur išnaudojus naftą pasiliks tik dykuma".

Kaip ten bebūtų, bet tiek visame pasaulyje, tiek ir Kanadoje, naftos produktų

REFORMACIJA LIETUVOJE, Leidinys Nr. 5, Chicago, 1980. Jokūbas Kregždė. Istorinė Viršelis dail.inž. Hermano apybraiža. I t. 272 psl. Pavilonio.Tiražas 600 egz. Devenių Kultūrinio Fondo Kaina 5 dol.

Įvade V.KAROSAS rašo:

Tenka pasidžiaugti, kad Jokūbas Kregždė, tebūda - mas iš profesijos inžinierius, ėmėsi šio atsakomingo darbo, kurio nedrįsta pajudinti žymiausi Lietuvos istorikai.

Autorius, remdamasis didžiuoju lietuviška literatūra ir šaltiniais, kruopščiai ir kritiškai atrinko faktus ir teigimus, ir nustatė Lietuvos Reformacijos žlugimo priežastis ir pasekmes lietuvių tautai.

Lietuvos Reformacijos kultūrinis palikimas daugiausiai susidomėjo okupuotos Lietuvos rašytojai ir istorikai, kas privertė iš dalies ir išseivijos lietuvius pasisakyti tuo klausimu.

Negausiais pareiškimais lietuviškos išseivijos istorikai ir kultūrininkai pradeda nedrąsiai pripažinti Lie-

tuvos Reformacijos nuopelnus lietuvių tautai, bet tuo jau priduria, kad Reformacija priklauso istorinei praeičiai ir nesugrąžintina į dabartį.

Taip samprotauja ne intelektualai, bet apologetai neatsipalaidavę nuo scholastinio galvojimo. Jie užmiršo net poeto Maironio posakį, kad idėjos, jei didžios, nemiršta. Evangelija mus moko, kad tiesa yra nenugali - ma, nors jos pasekėjai būtų sunaikinti.

Antikinės Graikijos pasiekta didingas menas, milžiniški filosofijos ir mokslo laimėjimai, nežlugo drauge su graikų pralaimėjimais karais, okupacijomis ir kitomis nelaimėmis. Graikų kultūros laimėjimai atgimė renesanso gaidynėje ir tapo pirminiu pagrindu Vakarų Europos naujųjų amžių epochai.

Panašiai mūsų tautos dvasinis ir kultūrinis palikimas yra tampriai surištas su senovės lietuvių religija, beatodairiai per amžius naikinta lenkiškos katalikybės, tariamai vardan kovos prieš pagonybę, tapo prikelta iš kapų ir virto tautinio sąmonėjimo pagrindu.

Išidėmėtina, kad tautinio atgimimo pradininkai, be Maž. Lietuvos protestantų, Didž. Lietuvoje iškilo ne iš katalikybės gretų, bet iš jos neigėjų tarpo. Dr. J. Basanavičius, nors tai sąmoningai nutylima, priklausė masonams, dr. J. Šliūpas vadovavo laisvamanių sąjūdžiui, dr. Vincas Kudirka buvo agnostikas.

Kaip XVI a. DLK savarankumo gynimas buvo tampriai surištas su reformacijos sąjūdžiu, taip XIX a. tautinis atgimimas kilo su Apšvietos gaidyne, atėjusia į lietuvių tautą su romantizmo ir demokratijos sąjūdžiais. Vienu ar kitu atveju neišvengta kietos kovos prieš R. Katalikų Bažnyčią.

Lietuvos katalikų dvasiškija, kovoje prieš reformaciją ir mūsų amžiuje su tautiniu atgimimu ir tautos demokratėjimu, parodė didelį sugebėjimą prisitaikyti prie lietuvių tautos siekių ir prisidėti prie jos kultūrinio savitumo išlaikymo, bet tuo pačiu laiku dėjo visas pastangas išlaikyti Lietuvai pilnoje popiežių paklusnybėje.

II Pas.karas įrodė, kad lietuvių tauta negali išlaikyti nepriklausomybės savo jėgomis ir išlikti gyva vien tautiniu sąmoningumu. Dabartyje prieš lietuvių tautą tėra likę du galimūnai: arba tapti sudėtine vakarų demokratinio pasaulio dalimi, arba išterpti komunistiniame totalitarizme ir paskęsti slavų jūroje.

Kunigaikštis M. RADVILA JUODASIS savo genialiu protu numatė Lietuvos išsigelbėjimą, įsijungiant dvasiniai ir politiniai į besiformuojantį protestantiškąjį pasaulį, kuris šiandien sudaro Vakarų demokratijų stuburkaulį.

Nors Lietuvos Reformacija buvo pakirsta kontrreformacijos, bet kunig. Radvilos Juodojo istorinis testamentas, vėliau tęstas Biržų-Dubingių Radvilų linijos, išliko pilnoje galioje. Lietuvos likimas priklauso nuo lietuvių tautos: ar atras savo praeityje nužymėtą Radvilų istorinį kelią ir ieškos išsigelbėjimo vakarų demokratijoje, ar pakartos, turbūt neatšaukiaimai, savo tragišką žlugimą.

PASIRINKIMO DIENA

Jack Higgins / iš anglų kalbos laisvai vertė B.E. / / tęsinys /

Motinos mirtis labai paveikė jau ir taip užsidariusio būdo vaikina, nors jam ir nepaprastai gerai sekėsi ir mokslas ir 2 metus buvo amerikiečių futbolo pasižymėjęs pagrindinis žaidėjas. Jis dar labiau užsidarė savyje. Niekas per daug nenustebo, kai jis pareiškė pasirenkantis kunigystę. Jis buvo trumpai kuratorium Neapolyje, daugiausia dirbo Ordino administracijoje, kur jį pastebėjo Pacelli ir sužinojo, kad jis dar vis skaitėsi Demokratinės Vokiečių Respublikos piliečiu. Jį perkėlė tuoj pat į Rytų Berlyno katalikų sekretoriatą.

Taigi, vieną popietę, Tėv. Hartmann'as sustabdė savo Volkswagen'ą prie Katalikų Informacijos Centro Budapesterstrasse. Vyras, jį sekęs, sustojo kitoje gatvės pusėje ir pastatė savo motociklą prie medžio. Užsidedė cigaretes, Hartmann'ui priėjus prie jo.

- Jeigu nusibos laukti - čia pat yra Zoologijos Sodas, Horstai. Tikriausiai užtruksiu, - pasakė Tėv. Hartmann'as. Vyras plačiai nusišypsojo. Jo lengvai priplota nosis ir aukšti žandikauliai suteikė jam lyg buvusio boksininko išvaizdą. "Tėve, gali atsitikti ir taip, kad Jūs netrukus vėl pajudėsite", - pastebėjo jis.

Tėv. Hartmann'as patraukė pečiaus ir nuskubėjo į duris. Užbėgęs laiptais sename pastate, linktelėjęs galva sekretorei, užlipo dar vieną aukštą ir atidarė duris, ant kurių buvo ženklas "Privatu".

Tai buvo mažas kambarys, prikrautas bylų. Pacelli sėdėjo už stalo prie lango, skaitydamas raportą. Jis pakėlė akis ir šyptelėjo:

- Atrodai sveikas, Erichai.
- Negaliu skystis, Tėve.
- Tėv. Hartmann'as priėjo prie lango ir žiūrėjo į Horstą, stoviniuojantį po medžiu.
- SSD? - paklausė Pacelli, pasekęs jo žvilgsnį.
- Taip. Horstas Schaefer'is. VI-sios Sekcijos, kurios specialybė - prižiūrėti visus svarbesnius Bažnyčios vadovus.
- Turėtumei dėl to didžiulius, - juokavo Pacelli, - bet, neleistum sau būti pagautu tokio nevertingo jausmo.
- Kaip Jūs sakote...

- Atrodai, Erichai, kaip fanatikas iš Cromwell'io laikų Anglijoje. Žmogus, kuris galėtų karštai kalbėtis su Viešpačiu ir tuo pačiu patenkintas deginti jaunas merginas, apkaltintas raganavimu, - juokavo toliau Pacelli.

- Jūs mane išsikvietėte.

- Taip, taip, visai teisingai, - ir Pacelli trumpai paaiškino, kokia situacija. Pabaigus, Tėv. Hartmann'as pastebėjo: "Aš esu klausęs Van Buren'o paskaitų Drezdene prieš 3 mėnesius".

Pacelli atsilojo ir nuėjo prie lango: "Kaip reguliariai pervaziuojai sieną?"

- Du kartus į savaitę, kartais tris. Retkarčiais ir pernakuvoju.

- Ką darydavo tavo draugas ant motociklo, kai nakvodavai? Negi jis ir budį visą naktį? Ar kas nors jį paduodavo?

- Ne. Yra tik vienas agentas dvasiškiui. Tokia burokratija. Aš paprastai jam pranešu, kad nakvosiu. Juokinga situacija, bet nelabiau, negu pasaulis, kuriame gyvename. Yra šioje gatvėje mažas viešbutis ir baras čia pat. Jis čia dažniausiai ir prabūna. Aš jam palieku savo automobilio raktus. Tai jį nuramina. Jis - paprastas žmogus, - paaiškino Tėv. Hartmann'as.

Pacelli išėmė laišką iš juodo portfelio ir paduodamas, pasakė: "Nuo šio momento važinėsi tik tarp Rytų ir Vakarų Berlyno. Čia - formalus paskyrimas pačiam iš Šv. Tėvo, kad be atidėliojiimo vyktumei į Neustadt'ą iš-tirti galimybes vėl atidaryti ten bažnyčią". Tėv. Hartmann'as atidarė voką ir išėmė raštą, kuris buvo išpūdin-gai paženklintas raudonu antspaudu.

- Šį dokumentą reikia pateikti Valstybės Saugumo Ministerijai, kaip žinai, Tėve, ir tokiu būdu informacija bus automatiškai perduota Klein'ui, V-oje Sekcijoje, - aiškino toliau Pacelli. - O jis, jeigu neklystu, iš kur nors gaus nurodymus ką daryti. Teisingai, Tėv. Conlin'o būvimas Neustadt'e ir mūsų oficialus paskyrimas aplankyti Neustadt'ą nieko bendro neturi. Manau, kad jie duos leidimą nuvykti, žinoma, su priežūra.

- Kodėl jie turėtų duoti? - Tėv. Hartmann'as abejojo.

- Kodėl ne? Mes turime teisę pagal konstituciją ir pagal slaptą susitarimą, pasirašytą Vatikano praeitų metų liepos mėnesį. Ir - nėra kaip jiems nesutikti, sakanč, kad dėl Conlin'o buvimo... - šyptelėjo Pacelli.

- Kas mums iš to? - paklausė Tėv. Hartmann'as.

- Perduok dokumentą Valstybės Saugumo Ministerijai tučtuojau, šiandieną po pietų, - atsakė Pacelli. - Ryt bus jau žinomas atsakymas. Sugrįši čia po kitą dieną - ir būk pasiruošęs pernaktuoti. Tikriausiai reikės.

Tokiame istoriniame samprotavime tenka vertinti ir skaityti Jokūbo Kregždės veikalą. Autorius nestato šiuo veikalu paminklo, kad ir garbingai praeičiai, bet suteikia skaitytojui išvalgą į dabartį, nes reformacijos pagimdyta Naujųjų Amžių epocha yra mūsų gyvenamasis pasaulis, kuriame lietuvių tauta privalo sau surasti pateisinimą egzistuoti ir teisę būti laisva.

V. Karosas

Pats autorius PRATARMĖJE kalba taip:

...Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos istorijoje XVI amžius yra pats įdomiausias. Tame amžiuje, dėka Renesanso, Humanizmo ir Reformacijos idėjų, pasireiškė staigus kultūrinis pakilimas. Tame amžiuje buvo sukurti valstybinio pobūdžio monumentalūs paminklai: slavų rašto kalba parašyta Lietuvos Metraščių plačiosios redakcijos, Lietuvos Metrika, trijų redakcijų - 1522, 1566 ir 1588 metų Lietuvos Statutai, pirmieji tokios rūšies visos Europoje/red.pabraukta/.

Tačiau kultūrai ir švietimui visų daugiausia davė reformacija. Kaip kitose šalyse, taip ir Lietuvoje, reformacija buvo toks sąjūdis, kuris paliko neištrinamus, ryškius ir gilius pėdsakus istorijoje. Reformacija išsukė dvasinį pakilimą ir padėjo plisti humanistinėms idėjomis. Reformacija išgelbėjo seniausią iš indoeuropiečių kalbų - lietuvių kalbą. Reformacija suteikė lietuvių tautai raštą gimtąją kalbą, - pirmąją lietuvišką knygą, padėjo pagrindus tautinei kultūrai, kas ją išgelbėjo nuo išnykimo. Reformacijos dėka steigėsi viena po kitos mokyklos, spaustuves; paplito spauda, poleminių literatūra; pakilo švietimas ir pradėjo formotis lietuvių tautoje vakarietiška kultūra ir civilizacija. Reformacija Lietuvoje buvo vienas iš reikšmingiausių Lietuvos kultūros istorijos laikotarpių. Reformacija yra lietuvių tautinės kultūros motina.

Dėka renesanso, humanizmo ir reformacijos XVI a. DLK buvo pasiekusi suklestėjimo viršūnę, - suklestėjo ūkis, mokslas, literatūra ir menas. Smurtingai kontrreformacijai išsigalėjus, nuo XVII a. vidurio prasidėjo politinis, kultūrinis ir ūkinis smukimas, trukęs iki XVIII a. paskutinio ketvirčio ir privedęs prie galutinio Lietuvos-Lenkijos žlugimo.

Istorijos rašomos ne tik praeities nušvietimui, bet patyrimui, kad iš padarytų praeityje skaudžių klaidų pasimokyti ir jų nebekartoti. Istorinės tiesos pasigendame vartydami išspausdintus Lietuvos istorijos laipus... Dar iki šiol neturime reformacijos nušvietimui nė vieno objektyviai parašyto išsamesnio veikalo.

.....Privalome vardan istorinės tiesos pažvelgti į Lietuvos reformacijos tragišką likimą, kuriame atsiskleidžia jos represavimas ir sužlugdymas. Šioje Lietuvos reformacijos žlugimo trumpoje apžvalgoje tėra patiekti tik tie istoriniai faktai, kuriuos aptinkame atsitiktinai pabertus lietuvių literatūroje.

Tėv. Hartmann'as patylėjęs paklausė: "Ar tai reikią, kad Jūs galvojate bandyti... atsiimti Tėvą Conlin'ą?"

- Nesu tikras, ką šiuo metu galvoju. Aš susitiksiu su pulk. Teusen'u iš V. Vokietijos Žvalgybos Skyriaus šian-dien. Jis laukia atvykstant Charles Pascoe iš Amerikos šiandien po piet, kas gali būti labai įdomu, - atsakė Pacelli.

- Kas jis yra, tas Pascoe?
- Dar prieš tavo generaciją - vienas gudriausių protų Britų žvalgyboje II-jo Pas. Karo metu.
- Tai manote, kad ką nors galima padaryti?
- Susidariau nuomonę, kad pats nepritari Tėv. Conlin'ui, - atsakė Pacelli.
- Jo darbams - ne. Visada abejoju jo Priskėlimo Lygos naudingumu.
- Ar tie darbai per daug... dramatiški tavo skoniui? - klausinėjo Pacelli.

- Panašiai. Bet jis pats...
- Žinau, ką galvoji. Erzina, ar ne? "Life" žurnalas pavadino jį "liaudies šventuoju". Vulgariai, bet atitinkamai išsireiškia, - baigė Pacelli ir žvilgtelėjo pro langą: "Jis dar laukia. Geriau paskubėti".

Tėv. Hartmann'as pasiėmė lietpalatį ir priėjo prie lango: "Ne toks jis blogas", - pridėjo.

- Ar kaip komunistas, ar kaip žmogus?
- Augina tris dukteris, ir žmona vėl laukiasi, - paaiškino, užsisėgdamas palatą.

Pacelli atsibus: "Žinai, tik ką pagalvoju, kaip būtų gera vėl būti vaikui, kai gyvenimas vien nekaltų siurpryzų pilnas".

Hartmann'as išėjo. Pro langą Pacelli žiūrėjo į nutolstantį Volkswagen'ą ir paskui sekantį motociklą.

Charles Pascoe stovėjo Teusen'o buto terasoje, žvelgdamas į miesto šviesas. Po ilgos kelionės, vietoje nuovargio, jis jautė dirginantį energijos antplūdį. /b.d./

BALTIC ASSOCIATES, Ltd.
P. O. Box 8248
Boston, MA 02114
617-269-4455

Dalis prekių, gaunamų Baltic Associates, Ltd. Išleistas ir labai tikamas lapelis su pagrindinėms žiniomis apie Lietuvą anglų k.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

IŠ PADANGĖS MIELOS

/Iš spaudos okup. Lietuvoje ir išeivijoje/Parinko J.P.-lis.

JASIULIŠKIŲ SENELIŲ NAMAI

Adolfas Bukmanas "Tiesoje" rašo, kad Ukmergės rajone, Jasiuliškiuose, stovi didelis pastatas, apsuptas sodo, o ten gyvena 400 įvairaus amžiaus, išsilavinimo ir skirtingų profesijų seneliai ir invalidai. Jiems prižiūrėti yra paskirti gydytojai, seselės, slaugės ir kitas personalas. Tas internatas - prieglauda turi 270 ha. žemės ir augina gyvulius. Per trumpą laiką tenai buvo pastatyta siloso kapojimo stotis ir didelis vandens padavimo bokštas. Dabar esąs statomas aštuonių butų namas.

Rašoma, kad daugumas tų senelių "jaunystėje patyrė vargus ir negandas ir daugelis jų per kaitrą ir darganą, per šaltį ir lietų lenkė nugaras dvaruose ir buožių laukuose". Dabar, sako, tarybinė valdžia rūpinasi jais. (Bet - jie buvo laisvi. Jeigu "buožių" Lietuvai būtų duota laiko laisvai gyventi, irgi būtų pasirūpinta visais socialiniais reikalais ir senelių namais neboliau už tarybinę valdžią).

JONIŠKYJE IŠAUGINTI ABRIKOSAI

Joniškio sodininkystės ūkyje, kaip ir kitur, pastaraisiais metais išsalo daug vaismedžių. O štai tarp likusių yra ir 70 ateivių iš šiltųjų kraštų - abrikosų.

Prieš keliolika metų šis ūkis savo iniciatyva ėmė auginti ir pardavinėti gyventojams abrikosų sėjinukus. Dalis jų duoda normalaus dydžio, gero skonio vaisius. Pastarosios šaltos žiemos parodė, kad abrikosai ne taip jau bijo ir mūsų krašto klimato. (Gražus žodis sėjinukas, vietoje "filiasas").

PAGERBTAS SOVIETINIS BENDRADARBIS

Pagerbti gen. Vincui Vitkauskui viena Vilkaviškio mokyklų pavadinta jo vardu. Kaune prie namo, kuriame jis paskutiniomis metais gyveno, įrengta memorialinė lenta.

1940 m. ministerio pirmojo A. Merkio pasiūlymu, jis buvo paskirtas Lietuvos kariuomenės vadu. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, gen. V. Vitkauskas įsakė kariuomenei imtis visų galimų priemonių, kad Sov. Sąjungos kariuomenė būtų apsaugota nuo bet kurių išsišokimų ir t. t. Vėliau jis jau buvo paskirtas susovietintos Lietuvos kariuomenės vadu.

Kam herojus, kam ne...

OPERA "KELIONĖ Į TILŽĘ"

Vilniaus Operos ir Balo Teatre įvyko naujos lietuviškos operos "Kelionė į Tilžę" premjera.

DAUG NUSKENDIMŲ

Šiomet Lietuvos vandenyse nuskendo jau 115 žmonių, kaip pažymi "Tiesa". Vien per birželio mėn. pirmąją savaitę nuskendo 35 žmonės. Per paskutiniuosius 5 su pusę mėnesio skęstančiųjų gelbėjimo draugija išgelbėjo 70 žmonių.

Nelaimės įvykstančios dėl žmonių neatsargumo, o dažnai ir girtai lenda į vandenį.

Geriau varytų propagandą, kaip sumažinti girtavimą ir nesimaudyti girtiems...

KUPRANUGARIŲ MĖSA, KAD IR KUPRANUGARIŲ MĖSA...

Sovietai džiaugiasi, kad Afganistane yra daug kupranugarių ir iš vieno gauna apie 770 svarų mėsos. Nežtenka mėsos grobio iš okupuotųjų kraštų / Lietuvoje dar niekada nebuvo tiek mažai mėsos, kaip šiemet / jau ir kupranugarių prireikė. O jeigu patys rusai parodytų didesnę darbštumą ir galėtų laisvai žemės ūkius tvarkyti, kas to pageidauja - tai išalkusiai miniai nereikėtų žygiuoti vis į kitus kontinentus.

PARODOS LENKIJOJE

Liubline / Lenkijoje / buvo suruošta daugiau kaip 350 lietuviškų leidinių paroda.

Tarp tų leidinių buvo parodyta pirmasis lietuvių kalbos žodynas, enciklopedija, A. Mickevičiaus "Pono Tado" vertimas į lietuvių kalbą ir kt.

Tokia paroda buvusi suorganizuota jau penktą kartą.

Būtų gerai, kad parodytų pagarbą ir Suvalkų Trikampyje gyvenantiems lietuviams, leisdami jiems turėti lietuviškas mokyklas ir lietuviškas pamaldas be trukdymų...

MIRĖ VALERIJONAS DZEVOČKA

Balandžio 10 dieną 1980 m. Vilniuje mirė muzikas Valerijonas DZEVOČKA. Jis buvo gimęs 1910 metais Kybartuose, pučiamųjų orkestro dirigento šeimoje. 1938 m. Kauno Konservatorijoje baigė fagoto klasę ir buvo priimtas į Lietuvos radijo simfoninį orkestrą. Nuo 1944 m. iki mirties muzikos dalykus dėstė Vilniaus J. Tallat-Kelpšos Aukštesnioje Muzikos Mokykloje. Dėstė fagotą, instrumentuotę ir ypač akordeoną.

Nekrologe rašoma, kad jis paruošė per 50 gerų akordeonistų. Buvo suorganizavęs ir kaimo kapelą, kuri koncertavo įvairiose Lietuvos vietose. Įgrojo liaudiškos muzikos į plokšteles.

Šių metų pavasarį, gegužės mėn. 12 d., sukako 150 metų nuo Dionizo POŠKOS -rašytojo, žodynininko, etnografo mi. mirties /1757 - 183C/.

Jo nėra, bet šio tau-
raus žemaičio darbai,
jo meilė lietuviams -
nepamiršti. Tebesto-
vi ir jo mylimas ažuolas -
Baublys.

D. Poška ir jo Baublys

Doc. Antanas Poška

Dionizas POŠKA gimė ir augo Bardžiūose Šilalės rajone, smulkių bajorų gana gausioje šeimoje - tarp keturių brolių ir sesers. Dionizas buvo vyriausias.

Pirmąsias raides pažinęs gimtuosiuose numuose, iš tėvo paveldėjęs žemaitišką atkaklumą ir darbštumą. Iš motinos - jautrią širdį ir lakią poetišką vaizduotę, prasiavinę garsioje Kražių kolegijoje. D. Poška susiformavo kaip šviesi XVII a. pabaigos - XIX a. pradžios asmenybė. Savarankišką gyvenimą pradėjęs Raseiniuose, su trumpomis petraukomis: čia gyveno iki senatvės. Dirbdamas teisėtvarkos darbu, D. Poška iš arti matė tuometinio teisyne nelankstumą bei šališkumą ir jautė skriaudžiamųjų nedalią.

Šalia tiesioginio darbo D. Poška aktyviai dalyvavo visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime, daug skaitė grožinės literatūros, ypač antikinių ir XVII a. žymenių autorių veikalų. Rinko įvairias senienas ir archeologines iškasenas. Buvo aktyvus Raseinių apskrities bajorų seimelio narys.

D. Poška palaikė ryšius su rusų ir lenkų mokslininkais: T. ČACKIU, P. KEPENU, J. LELEVELIU, J. LABOIKAI, N. RUMIANCEVU ir kt., kurie domėjosi lietuvių tautos istorija, etnografija, kalba ir literatūra, Artimai bendravo su XIX a. pradžios lietuvių kultūros veikėjais ir rašytojais: J. GIEDRAIČIU, K. NEZABITAUSKU-ZABIČIUMI, S. STANEVIČIUM, S. VALIŪNU ir kitais.

1812 m. savo sodyboje Bijotuose įrengė senienų muziejų - pirmąjį muziejų Lietuvoje. Poetui talkino apinkiniai valstiečiai. Jie nukirto dvarelį laukuose baigiantį džiūtį ažuolą, išskobė jo kamieną. Taip poeto darželyje atsirado namelis - Baublys.

Baublio vidun D. Poška sunėšė ir išdėliojo visas senienas ir archeologines iškasenas, kurias kaip darbšti skruzdėlė per savo amžių buvo surinkęs. Garbingą vietą jame paskyrė bibliotekai. Namelio sienas apkabinėjo garsių karalių, karvedžių ir literatų portretais. Viduryje pastatė ažuolinį staliuką ir suoliukus. Prie to staliuko D. Poška praleisdavo daug liūdnu ir linksmy valandų. Čia jis priimdavo garbingus svečius ir paprastus kaimo valstiečius - baudžiaininkus. Prie to staliuko parašė geriausius savo kūrinius, tarp jų "Muziką Žemaičių ir Lietuvos" ir kitus.

Tas staliukas, muziejus prižiūrėjo A. BARDAUSKO globojamas, Baublyje tebestovi ir dabar. Prie jo man, kaip D. Poškos giminaičiui, prieš keletą metų A. Bardauskas leido pasėdėti su šeima.

Ir šiandien Baublyje galima perskaityti tokias jo savininko mintis:

O ažuole, brangus tu tik vienas,
Už rūmus mielesnės man tavosios sienos,
Tu - liūdesio valandą man paduoga,
Tik tavo pastogė man atvangą duoda.

TRANS-QUEBEC SIDINGS L.T.D.

ALUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI, APKALIMAI ALUMINIJUM, PLIENU, PLASTINE MEDŽIAGA, GARANTUOTAS IR APDRAUSTAS DARBAS

SAVININKAS: John OSKOWICZ
8499 rue Grouard, St. Leonard, H1P 2M5
Tel: 321-1975

Jony's Photo Studio

Portretai, Vedybos, Krikštynos, Sukaktuvės mažamečiams, Įvairios progos

T. LAURINAITIS
Tel: 525-8971 2680 FRONTENAC ST MONTREAL, P. Q.

CFMB

LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

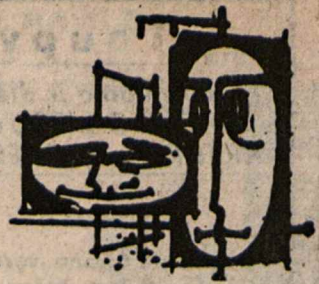
RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENA ANTRADIENI nuo 11.30 iki 12v. nakties

PROGRAMOS VEDĖJAS L. STANKEVIČIUS

1053 Albanel Cr. Duvernay, P. Q. Tel: 669-8834

KREMI VEIDRODŽIAI

Jos mano atmintyje prikėlė tuos pasakojimus, kuriuos vaikystėje esu girdėjęs iš giminaičių. Prisimenu kelis epizodus, kuriuos apie prosenelį Dionizą pasakojo ilgai gyvenęs poeto brolvaikis Feliksas POŠKEVIČIUS.

Mano senelis Feliksas mums, vaikams, sakydavo, jog dėdė Dionizas buvęs labai šviesaus proto žmogus, linksmo būdo, labai jautrus ir didelis teisulis. Ypač būdaves geros nuotaikos ir gailestingas, kai sėdėdaves Baublyje. Tomis valandomis visus nuskriaustuosius nuširdžiai paguosdaves ir jų prašymus pildydaves, reikalui esant materialiai padėdaves. Tai jo būdo savybė buvo plačiai žinoma aplinkiniams valstiečiams - baudžiaininkams. Tad momentus, kada D. Poška sėdėdaves Baublyje, valstiečiai labai išvalgiai išnaudodavę.

Mano prosenelis beveik nesiskyrė su pypkute riestu kandikliu. Tokios pypkės ypač buvo populiarios visoje mūsų giminyje. Tokią pypkutę rūkydavo ir mano tėvas Leonardas. Tai buvo daroma, pamėgdžijant garsųjį dėdę ir senelį Dionizą.

Dėdė Dionizas taip pat buvo garsus sodininkas, mėgė gėles, medžius, bites ir savo darželį. Mielai su visais dalindavesis sodininkystės, gėlininkystės ir bitininkystės patirtimi.

Ypač D. Poška laukdaves svečių iš toliau, su kuriais galėdaves padiskutuoti kalbos, literatūros, kultūros bei istorijos klausimais. Tad būdavesis mėgiamausios poeto temos. Kiekvieną laisvą minutę jis praleisdaves prie knygų. Baublio savininkas savo pavyzdžiu ir autoritetu visokeriopa skatino ir eilinius valstiečius, ir mokslo žmones domėtis Lietuvos senove, kalba, literatūra, kėlė jų patriotinį jausmą.

D. Poška rašė lietuvių ir lenkų kalbomis. Svarbiausias jo kūrinys "Muzikas Žemaičių ir Lietuvos", parašytas apie 1815-1825 m., pirmą kartą išspausdintas "Aušros" laikraštyje 1886 m. Nr. 1. Šiame kūrinyje D. Poška vaizdžiai apibūdino valstiečių buitį ir socialinę padėtį. Pagrindinė "Muziko Žemaičių ir Lietuvos" mintis išsakyta aiškiai, iškeliant visuomeninę valstiečių luomo reikšmę ir parodant skaudžią, beteisę tu luomo padėtį. "Muzike" valstietis išaukštintamas, kaip visų materialinių gėrybių kūrėjas. Pajuokiamas viešpataujančio luomo veidmainiškumas. "Muzikas Žemaičių ir Lietuvos", be daugelio publikacijų antologiniuose bei chrestomatiniuose leidiniuose, yra išleistas kelis kartus atskirais leidiniais. Jis išverstas į rusų ir vokiečių kalbas. Tas rodo veikalo populiarumą ir literatūrinę vertę.

D. Poška sukūrė ir išvertė į kitų kalbas keliasdešimt eilėraščių. Parašė idilę "Mano darželis", paskelbę daugiau kaip 300 savų ir verstų epigramų bei satyrinių eiliuotų sentencijų. Parašė odę K. BOGUŠUI ir J. LELEVELIUI, Spėjama, jog buvo išvertęs Vergilijaus poemą "Eneida" ir I. KRASIČKIO satyrą "Madinga žmona".

Didelis ir rimtas D. Poškos darbas yra jo lietuvių lenkų-lotynų kalbų žodynas, kuriam medžiagą ėmė iš J. RĖZOS psalmyno, K. SIRVYDO, K. MILKĖS ir S. LINDĖS žodynų, J. GIEDRAIČIO biblijos ir kitų šaltinių. Įžangoje D. Poška rašė: "Dėl jūsų broliai rašau žodyninką ir dėl žemaičių, ir dėl lietuvių".

D. Poška rūpinosi lietuvių tautos istorijos rašymu. Kritiškai vertino kitataučių parašytus Lietuvos istorijos veikalus. Ragino to darbo imtis ir lietuvių istorikus. Pats rinko istorinę medžiagą. Parašė ir išspausdino keletą istorinio turinio darbų, kaip: "Kaimiečio artojo mąstymai apie lietuvių ir žemaičių tautos istoriją ir jos kalbą". "Apie senovines pagoniskas apeigas Lietuvos ir Žemaičių kunigaikštystėse" ir kt. Šiems kūriniams istorines žinias ėmė iš M. STRIJKOVSKIO, A. VIJŪKO-KOJELAVIČIAUS, J. LELEVELIO ir K. BOGUŠO veikalų. Taip pat naudojosi archyvine medžiaga. Dalis D. Poškos kūrinių ir iki šiol neišspausdinti. Kita dalis visokių negandų sukuryje pradingo.

Dionizas Poška buvo autoritetingas asmuo, nenulstantis lietuvių kalbos, literatūros, kultūros ir praeities tyrinėtojas bei puoselėtojas, suvaidinęs žymų vaidmenį XIX a. pradžios literatūriniame ir kultūriniame gyvenime, o veikalai reikšmingi ir vėlesnėms kartoms.

DĖMESIO ŽUVAUTOJAMS

BASKOTONG EŽERAS - STURGEON LODGE puiki žuvalimo vieta, švartios kabinos, baras, laivai, motorai, žuvelės!

Užsisakykite vietas - STURGEON LODGE
Box 119, R.R. 2
Maniwaki, Que.
Tel. (819) 449-4355.

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:
10 1/2% už 6 mėn. term. indėlius
10% už 1 m. term. indėlius
10% už 3 m. term. indėlius
11% už pensijų ir namų planų
9 1/4% specialiai taup. sąsk.

9 1/4% už taupymo s-tas
6% už čekių s-tas (dep.)

IMA:

13% už asm. paskolas
12% už mortgičius

AKTYVAI virš 25 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santeaupų dydyje, bet ne daugiau \$2,000. Asmenines paskolas mirties atveju apdraustas iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — pinigines perlaides, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI — virš 18 milijonų

KASOS VALANDOS:

Pirmadieniais 10-3
Antradieniais 10-3
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 10-8
Penktadieniais 10-8
Šeštadieniais 9-1
Sekmadieniais 9.30-1

MOKA UŽ:

term. indėlius 6 mėn. 10 1/2%
term. indėlius 1 metų 10%
term. indėlius 2-3 metų 10%
pensijų ir namų s-tą 11%
taupomąją s-tą 9 1/4%
spec. taup. s-tą 9 1/4%
depozity-čekių s-tą 6%
DUODA PASKOLAS:
osmenines nuo 13%
mortgičius nuo 12%

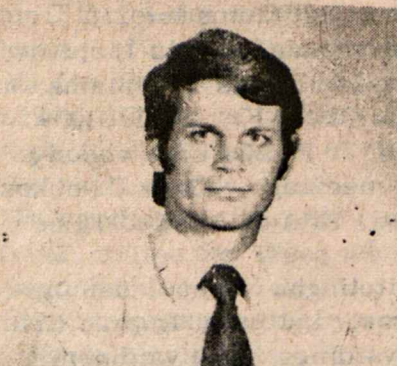
ANAPILYJE skyrius veikia sekmd. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santeaupų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Pardudame pinigines perlaides (money orders) ir kelionės čekius (traveler's checks). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairius sąskaitas. **MOSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SAŽINGAS PATARNAVIMAS**

DANUTĖ VALAITYTĖ- YAEGER Toronto, LAISVĖS O - LIMPIADOJE LAIMĖJO 2 AUKSO MEDALIUS už BĖGIMĄ 1500 ir 800 metrų distancijose. Nuotr.: A. Šeškaus

VENEZUELA

Inž. LINAS MAŽEIKA

JEIGU GERI IR GALI GERTI — "TAVO REIKALAS",
JEIGU NORI NUSTOTI — "MŪSŲ".

ATEIK Į LIETUVIŲ AA (ALKOHOLIC ANONYMOUS) GRUPĖS SUSIRINKIMĄ. SUSIRENKAME KIEKVIENA TREČIADIENĮ 119 MIMICO AVENUE (Royal York Rd. ir Mimico Avenue kampas TORONTE) 7.30 v. v. SKAMBINKIT : 487-5591

toronto

popietė savuose namuose

A. LUKOŠIUS

GYVENIMIŠKOJI PAMOKA

Su įdomumu išklausaui ir netgi pavydėjau, kai sutik- tas geras bičiulis papasako- jo apie savas atostogas. Štai jo paties žodžiai: "Pagaliau atėjo ilgai lauktos ir išsva- jotos atostogos, kurias kas metai gaunu iš darbovietės. Kadangi jau ilga eilė metų kaip tenai dirbaujosi, ne- maža ir sveikatos jiems pa- aukdamas, to laikotarpio, o kartu ir poilsio, su nekant- rumu laukiu. Gerai jaučiu, kad nuovargis vis dažniau apsilanko, spaudžia pečius, slegia krūtinę, vis trūksta tos tikrosios kūno ir dva- sios atgaivos. Vasara gi jau įpusėjusi, greitai ir ji iš- keliaus, o dar visiškai ne- teko rimčiau kur nors iš- klysti gamton ir pasisemti to buriančio, stiprybės ir jėgų teikiančio atsigalvini- mo.

Visą gyvenimą mėgau pa- žaisti upės ar ežero ban- gose, užmesti meškerėlę, tyliai, ramiai, gamtoje su- sikaupęs, pasvajoti. Tik va, dabar, kažkodėl, rečiau ir rečiau tokių progų bepa- si-taiko. Nesuprantu, kodėl ir toji laimė nuo manęs lyg tolsta... Šį kartą tikrai su pakilusia nuotaika sutikau viliojančiai atrodančias ir, tiesiog čia pat į mano glėbį atskubančias šios vasaros atostogas. Nuotaiką dar stiprino ir tai, kad po re- gularių priklausančių kelių savaitių, dėl gamtos per- tekliaus, fabrikas ir po to būsiąs uždarytas porai mė- nesių. Na, tai ko geresnio dar galima tikėtis?

Taip jau buvo mano pla- nuose, kad pačią pirmąją mano atostogų dieną, nuta- riau ir kuo kruopščiausiai vykdžiau, pagrindinį savo kiemo sutvarkymą. Visą dieną krapštiniėjau apie gražiai bręstančius pami- dorus, agurkus, sirpstan- čias kriaušes. Roviiau kas nereikalingas ir nesiderina mano kiemelio vasaros ga- lerijoje. Trumpai kirpau žolę, norėdamas kiek gali- ma toliau atidėti sekantį kirpimą. Vienu žodžiu, tu- pinėjau po kiemą lyg pa- samdytas.

Ir štai atsitiko tai, ko vi- sai nebuvau pramatęs. Vi- sai menkas išibrėžimas kairės kojos kelyje prak- tiškai sujaukė ir sumaišė veik visus mano atostogų planus. Kadangi buvau įsi- tikinęs, kad į tai neverta jokio dėmesio kreipti, tai už poros dienų, kad ir iš labai

gražios ir patrauklios ežero pakrantės, paskubomis tu- rėjau grįžti namoliai ir tuo- jau pat šauktis gydytojų pa- galbos. Visa ta manoji koje- lė paraudo, tarytum virtas vėžys, ištino, pūslėmis iš- ėjo, kad net ir pats akis pa- stačiau. Užkrėtimas, kokio niekados dar nesu turėjęs. Likau apkrautas kelių rūšių vaistais, įzoliuotas nuo draugų, bet kokio darbo, pa- sivaikščiojimo, bei visų kitų panašių malonumų. Patarta daugiau prisilaikyti prie lo- vos. Nuolat ragaujant bent kelių rūšių vaistus, dedant kompresus, prabėgo nemaža dalis mano taip lauktųjų atostogų. Apsiraminau, gal- vojau ir svajojau. Ir štai ką suradau. Ta nesėkmė man tiesiog pavirto į išganymą.

Geriausi mano draugai dabar pasirodė dar neper- skaitytos knygos, prie kurių, lyg koks magnetas, prilipau. Parašiau net keliolika il- giasių laišku saviesiems, kuriuos jau ilgokai pamiršęs buvau, o ypač artimiesiems tėvynėje. Su didžiausiu dė- mesiu išklausaui lietuviškų dainų ir muzikos plokštelių, kurių yra gausiai susikaupusių mūsų namuose.

Žymiai malonesnė paskai- tyti pasidarė ne tik lietuviš- koji, bet ir vietinė periodinė spauda. Net TV ir radijo, nuo kurių visą gyvenimą kuo toliausiai bėgdavau, šiuo at- veju gana daug man pasitar- navo. Čia pat, savuose na- muose, veik ištiesai begulė- damas, atlikau ir dar visą eilę svarbių bėgamųjų rei- kalų, kuriuos esu išparei- gojęs ir sveikiausią laiką būčiau turėjęs skirti.

Buvo ir pakankamai gera proga dar plačiau apie viską pamąstyti — praeitį, jaunys- tę, laimingas dienas, sku- bantį gyvenimą peržvelgti ir iki čia atvedusį savo gyveni- mo takelį prisiminti. Pama- čiau ir patyriau, kad visa tai man buvo nepaprastai nau- dinga ir net reikalinga. Pa- likau visapusiškai sustiprė- jęs, atsigalvinęs, vidujiniai apsiraminęs, dar daugiau save pažinęs, susiradęs, nau- jų minčių ir vilčių apšėdęs susikaupęs. Net nesigailiu, kad pasimaišė šitokio keis- toko pobūdžio nesėkmė. Man ji buvo naudinga, suteikė tikrosios atgaivos, didesnio gyvenimo pažinimo" — baigė savo pasakojimą ir vėlėi rytojui pakilęs tautietis, šių Popiečių lankytojas...

DRAUDA

BALIO MASKELIŪNO
INSURANCE AGENCY LTD.

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 24 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Dresher-Barauskas INSURANCE AGENCY LTD.

Visų rūšių drauda • VALTERIS DREŠERIS
233-3334 — 231-2661 — 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

APDRAUDA INSURANCE

* Namų — Gyvybės
* Automobilių
* Komerciniai
533-1121 Walter Dagainis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

V. Bačėnas All Seasons Travel, a.b.
1551 Bloor St. W. Visats kelionių reikalais
TORONTO, ONTARIO. betkur pasaulje skambinti:
M6P 1A5 tel. 533-3531

MALONUS LAIKRAŠČID SKAITYTOJAU.
NEUŽMIRŠK SAVO TESTAMENTE
KANADOS LIETUVIŲ FONDO!

Š. m. rugsejo mėn. 27 d. 7 v. v.
AV Bažnyčioje

OPERŲ VAKARAS — KONCERTAS

SOLISTAI: Gina ČAPKAUSKIENĖ, Jolandė DULUDE,
Odille FAY, Jaques PRATT,

AKOMPONUOJA: Jean ELLIE

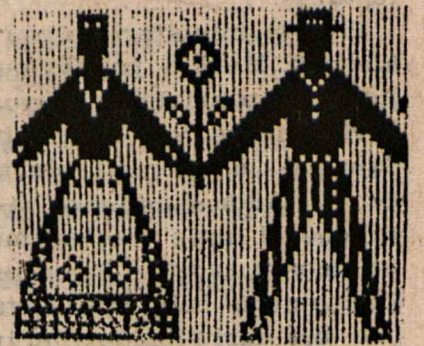
PROGRAMOJE — arijos, duetai, solo, trio ir t. t.
PRIĖMIMAS — užkandžiai, šokiai.

AUKA: \$10. — Marijos paveikslo atstatymui.

AUSROS VARTŲ PARAPIJA

40 metų sukaktis nuo Sovie-
tų invazijos į Lietuvą ir jos
okupacija.

• Caracas Lietuvių Tautinių
Šokių Grupė, prisijungė prie
vengrų, graikų ir kroatų šo-
kių grupių dideliame pasiro-
dymui Centrinio Venezuelos
Universiteto Didžiojoje Sa-
lėje Aula Magna. Pasirody-
mą organizavo U-to Meno
Mokykla.

JUOKAI iš: VLJS INFORMACINIS LEIDINYS Nr. 2

ČEKOSLOVAKIJOJE —

Po Sovietų invazijos į Čekoslovakiją, Pragos kavinė-
je sėdi keletas rusų kareivių. Netoliese, prie kito sta-
liuko, vienas čekoslovakas dėsto:

"Jeigu galėčiau gyventi Sovietų Rusijoje, mano di-
džiausia laimė būtų dirbti dieną ir naktį, ir — šventadie-
niais, ir savaitgaliais ir būčiau tuomet laimingiausias
žmogus pasaulyje".

Rusas atsisugko ir pagyrė kalbėtoją:

"Sveikinu tave, drauge, už tavo tikrą komunistinį nu-
sistatymą. Tokių kaip tu, mums reikia komunizmo sta-
tybai. Sakyk, o kokia yra tavo profesija?"

Čekoslovakas atsako:

"Esu laidotuvių namų tarnautojas".

LIETUVOJE —

Sena bobutė guli mirties patale ir liepia sūnui atvežti
kunigą ir kaimo kompartijos sekretorių.

Sūnus klausia: "Kam tau mamut, kompartijos sekre-
toriaus reikia? Kunigą paskutiniam patepimui atvešiu"

- Nuriu prieš mirdama išrašyti į komunistų partiją,
- atsako jau sunkiai žodžius išstardama motina.

- Močiut, kam tau to reikia?

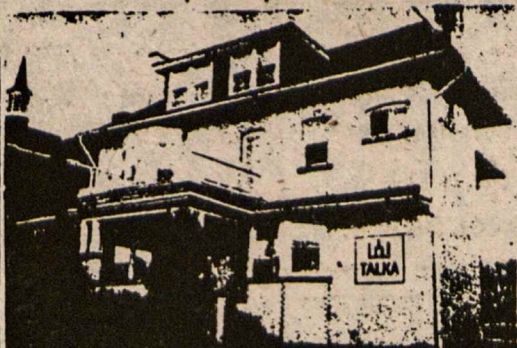
- Vaikeli, mano mirtis artinasi, tai noriu bent turėti
paskutinį pasitenkinimą, kad man mirus — bus komunistu
mažiau.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

- įsikūręs nuosavoje namuose -

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas "TALKA"
830 Main Street East
L8M 1L6
telefonas 544-7125

sukaupęs virš 14 mil. dol. kapitalą kviečia

visus lietuvius pasinaudoti teikiama paslauga.

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
depozitus (P.C.A.)	4%	nekiln. turto pask.	13%
santūpas	10%	asmenines paskolas	14%
term. depozitus 1 m.	10%		
term. depozitus 3 m.	10%	Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.	
reg. pensijų fondo	10 1/2%	Nemokamas pilnas žekių patarnavimas.	

Darbo valandos: pirmadieniai - ketvirtadieniai nuo 10 iki 5 val., penktadieniai - nuo 10 iki 7 val., šeštadieniai nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.

ŠALPOS REIKALAI

Rugpjūčio 27 dieną Hamiltono Šalpos Fondo komitetas buvo sukvietas posėdžio pirm. J. PLEINIO namuose, Fondo tolimesnei veiklai aptarti. Jame paaiškėjo, kad praeitų metų Vajaus rinkliava davė artį 2000 dolerių. Tai Hamiltono ir jo apylinkių lietuvių nuosirdumo ir reikalo supratimo vaisius. Už tai Komitetas dėkingas aukotojams ir aukų rinkėjams. Suvalkų trikampio lietuviškas nuo metų pradžios iki dabar yra pasiūta 87 leidžiamo svorio siuntiniai.

Kasoje yra likę apie 600 dolerių. Šių metų lėšų telkimo VAJUI IRGI YRA NUMATYTAS SPALIO MĖNUO, tačiau dalis aukų rinkėjų, pagal savo laiko galimybes, gali kartais atvykti ir prieš spalio mėnesio pradžią. Tad Komitetas prašo aukotojų vėl

GERI ATSLIEPIMAI APIE

Bet kokiam renginiui šiuo laiku suruošti reikia daug darbo, nes kas metai retėja darbščiausių tautininkų eilės. Vieni pasitraukia dėl senatvės, kitiems bet kokia lietuviška veikla pasidarė svetimybė.

Kol kas SLA 72 Kuopos Hamiltone nesitraukia iš veiklos ir jau 15 metų iš eilės suruošia gegužines A. Padolskio Sodyboje, Paris, Ont. Iš gauto pelno paskiria įvairiems tautiniams, kultūriniais, politiniams reikalingams aukų. Vien Kanados Lietuvių Fondui per tuos metus paskyrė 1000 dolerių.

Paskutiniiais metais, kada visuomenė pradėjo gausiau atsilankyti į SLA 72 Kuopos gegužines, kuopa užsimojo kas metai įamžinti po vieną žymensnį Lietuvos laisvės kovotoją okupuotoje Lietuvoje, įrašant jų vardus ir įmokant po \$100 Kanados Lietuvių Fondan.

Pirmasis įamžintas buvo Lietuvos laisvės kovotojas Simas KUDIRKA. Po jo sekė: V. SIMOKAITIS, R. KALAN-

parodyti savo nuoširdumą kaip ir praeitais metais. Vajus yra baigiamas tradiciniu renginiu lapkričio 8 dieną. Jame vyks meninė dalis ir lietuvių studentų-abiturientų pagerbimas pristatymas lietuvių visuomenei. Šalpos Fondo renginyje veiks ir loterija. Tam reikalui bus reikalinga ir laimikų. Todėl juos turintieji prašomi perduoti atvykusiam aukų rinkėjui.

Rugpjūčio 23 saulėtą dieną šeimos židiniuose sukūrė R. KRISTOLAITYTĖ, J. ir G. KRISTOLAIČIŲ dukrelė su T. DOHERTY. Jungtuvės vyko lietuvių Aušros Vartų parapijos bažnyčioje, o vestuvinė puota gerame restorane "Hillcrest". Dalyvavo apie 300 viešnių ir svečių. Linkime jauniems saulėtoms ateities.

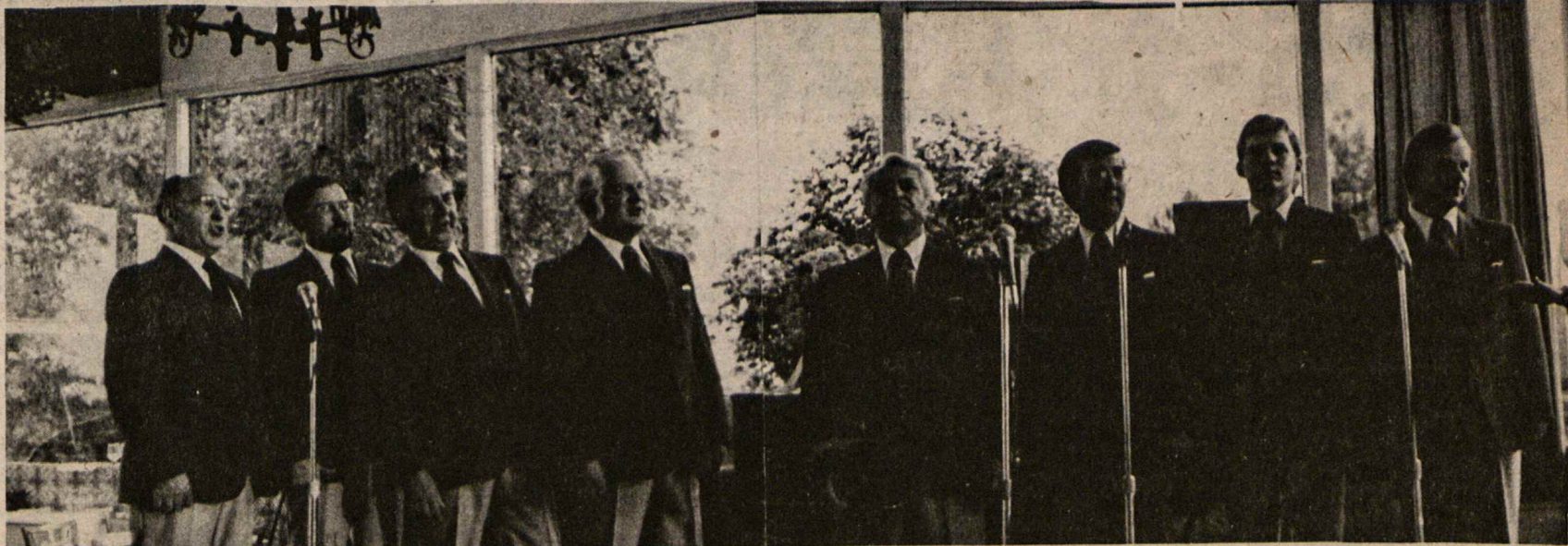
SLA 72 KUOPOS VEIKLA

TA, N. SADUNAITĖ, O. POŠKIENĖ, J. DAUMONTAS, V. PETKUS ir šiais metais a. a. A. KALINAUSKAS.

Ši kuopa turi darbo tautininkų ir rėmėjų ir už Hamiltono ribų. Kas metai šiam laikraštyje paskelbiame jų pavardes, išreiškiame padėkas.

Specialiai noriu paminėti visuomenės ir SLA 236 Kuopos Toronte veikėją Oną INDRELIENĖ. Nors ji prieš kelis metus atšventė 75-tąjį gimtadienį, bet visuomenės veikloje yra jaunatviška. Kas metai ji padeda platinti Kuopos loterijos bilietus ir jokių nusiskundimų dėl nuovargio neištaria. Tai didelė patriotė, kuri į lietuvišką veiklą įsijungė dar jaunutė būdama Lietuvoje ir atvykusi į Kanadą tebetęsia tą darbą. Šiais metais iš O. Indrelienės platinamų bilietų, premiją laimėjusi torontiške A. STEPAITENĖ grąžino laimėtą čekį atgal ir tokiu būdu ne tik medžiaginiai, bet ir moraliniai sustiprino SLA 72 kuopos veiklą. Taip pat

ir inž. Steponas ŠETKUS iš St. Catharines, J. LIAUGMINAS iš Hamiltono, laimėję premijas, paaukojo SLA Kuopos veiklai tęsti. Be to, O. INDRELIENĖ, atsiųstame laiške rašo: "Aš savo kuklios aukos Jūsų kilniems darbams - SLA loterijos bilietų platinti - niekada neatsisakysiu, kol mano jėgos leis. Jūsų SLA Kuopos nariams geriausi mano linkėjimai". Už malonų laišką O. Indrelienė, SLA 72 - Kuopa tariu nuoširdų ačiū. Gegužinėje šiais metais aktyviai veikė ir Kanados Tautos Fondo pirmininkas A. FIRAVIČIUS, atvykęs iš Toronto, prašydamas aukų Tautos Fondui. Jo kelionė

AV CHORAS PRADEDA VERGŲ CHORĄ

Šio pavilijono direktorius, pristatydamas vakaro eigoje lietuvius, paminėjo, kad muzika yra tarptautinė kalba, kuri visus sujungia. Tai puikiai įrodė ir visus pakiliai nutėikė bendras dainavimas. Ekspromtu buvo sudainuota mūsų sol. Ginos ir Jean Louis Langellier pora duetų. Solistės dainos ir lietuviškos ir kitokios, publikos buvo priimtos su ovacijomis visos auditorijos. Oktetas dainavo irgi su pakilia nuotaika ir šis pasirodymas buvo tikrai pažymėtinas.

Mme Madeleine Roch, kaip visada, puikiai dirigavo Oktetui ir akomponavo solistei.

Gaila, bet atrodo, kad mūsų gerbiama dirigentė matėme paskutinį kartą, pasipuošusią lietuviškais tautiniais drabužiais, diriguojant mūsų kiam... dal.

LIETUVIŲ PASIRODYMAS OPEROS PAVILIJONE

Rugpjūčio 29 d., E po saulėje, Operos Pavilijone įvyko lietuvių vakaras /soiree lithuanienne/. Visą dieną garsiakalbiais buvo skelbiama, kad dainuos lietuvių Oktetas ir solistė Gina Čapkauskienė. Programa prasidėjo 6.30 v.v. žmonių buvo pilna ir pačiame Operos Pavilijone ir aplink terasoje bei aikštėse. Garsiakalbių sistemos dėka, koncertas buvo girdimas po visą Expo plotą, sakoma, net Floralias zonoje. Be prancūzų ir kitų tautų žmonių buvo džiugu matyti ir labai daug lietuvių. Kadangi

dainavo 3 išėjimais ir publika nuolat keitėsi, Pavilijone koncerto klausėsi virš 1000 žmonių. Girdėjo - "Mano protėvių žemė", "Vai tylūs, ramūs vakarai", "Gaudžia trimitai", "Daina, daina", "Skiusiu raudoną rožę", "Lakštingalos giesmė", "Mėlynąjį Dūnojų", "Liepsneles", ištraukas iš operų ir t.t.

Gražus ir išpūdingas momentas buvo vakaro pabaigoje, kuris nusitęsė iki 11 val. Prie mūsų dainininkų tada prisijungė ten nuolat dainavę prancūzai solistai. Drauge - Oktetas dainavo lietuviškai, o kiti tuo pačiu metu

LIETUVIŲ PASIRODYMAS OPEROS PAVILIJONE

buvo sėkminga ir Tautos Fondui gavo aukų iš P. ŠIMELAIČIO, Mount Hope. Ont. \$500 ir savanorio - kūrėjo Antano PADOLSKIO \$50. A. Firavičius, per eilę metų pasižventusiais dirbdamas Tautos Fondui, kas metai vis daugiau sutelkia lėšų Lietuvos laisvinimo iš Sovietų okupacijos reikalingam. Jis ir pats dosniai aukoja tautinei veiklai. A. Firavičius vertina ir SLA Kuopos veiklą ir gegužinės metu šiais metais Kuopos veiklai paaukojo \$15.50. (Siųstoje laikraščiu korespondencijoje buvo įvykusi klaida, pažymėta 50 ct. Kuopos vardu atsiprašome).

J. Šarapnickas, SLA 72-os Kuopos p-kas

AV CHORAS PRADEDA NAUJĄ SEZONĄ

AV Choras pradeda naują sezoną su jaunu muziku Aleksandru STANKEVIČIUM. Mūsų ilgametė, visų mylima dirigentė muz. Mme Madeleine ROCH dėl padidėjusio darbo universitetuose - pasitraukė.

Jaunasis dirigentas muziką studijavo McGill U-te, šiuo metu dirba ir su anglių choru. Taip pat komponuoja muziką filmams.

Choras ieško balsingų mergaičių, moterų ir vyrų gražaus darbo tęsimui mūsų kolonijoje.

Dėl platesnių informacijų skambinkite A. MICKUI-674-3551 arba P. MALIŠKAI-488-8528.

AV Choro Koordinatorius Antanas Keblys

APŽIŪRĖKIME SAVO KIEMUS!

Pagal Montrealio naują įstatymą, nuo 1 rugpjūčio, namų savininkai savo kiemus ir daržus turi apvalyti nuo geltonžolės - "ragweed". Ji pradeda žydėti rugpjūčio mėnesį ir sukelia alergiją: raudonuoja ir peršti akys, užgula sloga. Nuo jos kenčia apie 300.000 Montrealio salos gyventojų. Atsisakę išrauti ar kitaip panaikinti šią piktžolę savininkai turės sumokėti 50 dol. baudos.

MIRUSIEJI:

• ŠULMISTRAS Juozas mirė, sulaukęs 65 m. amžiaus. Liko dideliame nuliūdime žmona ir sūnus su šeima. Palaidotas per AV parapiją.

• KAZINEVIČIUS Juozas, 55 m. amžiaus, mirė po sunkios ligos. Liko nuliūdę tėvai, trys vaikai, penkios serys: Lilė, Magdalena, Marija, Viktorija ir Rita, ir brolis Jonas. Palaidotas per AV parapiją.

Reiškiami užuojautą giminėms ir artimiesiems.

\$1 kelnes pristatant ir atsiimant
M. PHILIPPE IZZI
Président
SKAMBI NKIT - **365-7146**
NETTOYEURS CLEANERS
7661-A-CENTRALE
5e AVENUE, LaSalle **365-7146**
495-90e AVENUE,
coin/ BAYNE, LaSalle **365-1143**
2955 ALLARD,
Ville Emard **766-2667**

GUY RICHARD
ROOFER - COUVREUR
7725 George LaSalle
Geriausios patarėjas ir darbe atliktas jums gali būti stogdengys Guy Richard, kuris jau seniai lietuviams patarnauja. Darbe atlieka sąžiningai ir preinamomis kainomis. Šaukite kai noma stogas blogas ar kai statote naujus - **364-1470**

PAMINKLŲ GAMYBA
- MONUMENTS MANUFACTURER
TODORD & BIGRAS LTD.
6752 Sherbrooke Street East
Montreal, P.Q. H1N 1C9 • Tel. 255-4076

LAIDOJIMO ĮSTAIGA
FUNERAL HOME
J. F. Wilson & Sons Inc.
123 Maple Blvd. 5784 Verdun Av
Chatouguay Verdun, Que.
Tel.: 691-4763 Tel.: 767-9956
MODERNIOS KOPLYČIOS

25-ji KANADOS LIETUVIŲ DIENA

1. PENKTADIENIS, spalio 10 d.
POEZIJOS - DRAMOS VAKARAS,

Hamilton Place mažojo teatro salėje, 50 Main St. W.
Programa atliks Hamiltono teatras AUKURAS ir Toronto teatras "AITVARAS"
Pradžia 8 val. vak. Įėjimas - \$6. ir \$4.
JAUNIMO SUSIPAŽINIMO VAKARAS su šokiais
Jaunimo Centre, 48 Dundurn St. N.
Gros geras orkestras. Pradžia 7:30 val.
Įėjimas - \$3.

2. ŠEŠTADIENIS, spalio 11 d. 7 val. vak.

DIDYSIS SUSIPAŽINIMO VAKARAS,
Hamiltono Karių Salėje, 200 James St. N.
Gros J. Vaidžiaus orkestras iš 10 asmenų.
Veiks baras, užkandžių bufetas, didelių
laimikių loterija. Įėjimas \$6, studentams \$4.

SPORTAS:

Krepšinio žaidynės. Dalyvauja Toronto,

HAMILTONE Š. M. SPALIO 10-12 DIENOMIS

Montrealio ir Hamiltono Komandos.
Žaidynių pradžia 10 val. ryto, Westdale
gimnazijoje, 700 Main St. W.

Stalo teniso žaidynės, Hamilton Mountain
Arena, 25 Hester St..

Šachmatų turnyras - parapijos salėje,
52 Dundurn St. N.

Dail. DAGIO PARODA, - Hamilton Place,
patalpose, 50 Main St. W. Paroda atidaryta
šeštadienį ir sekmadienį, t.y. spalio 11-12 d. d.
KANADOS LIETUVIŲ JAUNIMO SAJUNGOS SUVAŽIAVIMAS
(Laikas ir vieta bus paskelbta vėliau)

3. SEKMADIENIS, spalio 12 d.
PAMALDOS KATALIKAMS - 2 val. p.p. Katedroje,
714 King St. W. Pamaldų metu giedos jungtinis
choras ir solistai: A. PAKALNIŠKYTĖ, V. VERIKAITIS.

PAMALDOS EVANGELIKAMS - 2 val. p.p. Latvių
bažnyčioje, 18 Victoria Ave., S.

KONCERTAS - Hamilton Place salėje,

50 Main St. W., 4 val. p.p.
Programoje: Hamiltono "GYVATARAS" Toronto
"GINTARAS" ir "ATŽALYNAS", Montrealio
"GINTARAS", Mergaičių choras "ALDAS", vyrų
choras "ARAS", Prisikėlimo parapijos ir
Aušros Vartų chorai. Solistė - Gina CAPKAUSKIENĖ,
akomponuoja - muz. J. GOVEDAS.
Įėjimas - \$10 ir \$8. Jaunimui iki 16 metų amžiaus
\$5, ir \$4. Vietos numeruotos. Kviečiame įsigyti
bilietus iš anksto. Rašykite arba skambinkite:
J. Stankus, 121 Rothsay Ave. Hamilton, Ont.
L8M 3G3, Telef: (416) 545-5432.
BANKETAS - VAIŠĖS, 7 val. v. Jaunimo Centre,
48 Dundurn St. N.

Norį apsigyventi viešbutyje skambinkite arba
rašykite tuoj: M. GUDINSKAS, 308 Upper Kenilworth,
Apt. 4, Hamilton, Ont. L8T 4G2 tel: (416) 386-1804.
Užsakyta 50 kambarių, kurie turi būti užimti dvi
savaites prieš šventę.

ORGANIZACINIS KOMITETAS

VISI KANADOS IR JAV LIETUVIAI MALONIAI KVIEČIAMI DALYVAUTI ŠIOJE DVIDEŠIMT-PENKTOJOJ KANADOS LIETUVIŲ DIENOJE.

„NĖPRIKLAUSOMA LIETUVA“

KANADOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS. VISŲ PAŽIŪRŲ ŽMONĖS JŲ SKAITO.
PASIŪLYK JŲ SAVO DRAUGUI AR PAŽĪSTAMUI, ATSIŪSK PAVARDES IR
ADRESA; LAIKRAŠTĮ SIŪSIME SUSIPAŽINIMUI IKI ŠIŲ METŲ PABAIGOS
"NL"

LAIKRAŠTIS, KNYGA - GERIAUSIA DOVANA - NEIŠEINA IŠ
MADOS, NEREIKIA SUKTI IR GALVOS TINKA KIEKVIENA
PROGA - KAI LINKSMA, LIŪDNA IR KAI VISKO JAU GANA!

AR KAI BI SU SAVO VAIKU TIK LIETUVIŠKAI ???

DR. J. MALIŠKA

DANTŲ GYDYTOJAS
1440 St. Catharine W.
Suite 600, Montreal, P. Q.
Tel: 866-8235
Namų: 488-8528

DR. A.O. JAUGELIENĖ

DANTŲ GYDYTOJA
1410 Guy St.
Suite 11-12 Montreal P.Q.
Tel: 932-6662
Namų: 737-9681

Dr. A.S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., E.R.C.S.(C)
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West,
Suite 215, Montreal Que. Tel. 931-4024

PHARMACIENS

PHARMACISTS

M. CUSSON - R. GENDRON
PHARMACIENS
Ouvert 9 a.m. à 10 p.m. Open.
Samedi: 9 a.m. à 9:30 p.m.
Dimanche: 10 a.m. à 9:30 p.m.
Livraison gratuite - Free delivery
Skubus ir nekainuojantis pristatymas
7626, rue Central St., Ville LaSalle

365-9742

365-0505

ADVOKATAS

VICTOR E. RUDINSKAS.

B. Eng., M. Eng., LL.B., B.C.L.
4701 Bannantyne,
Verdun, Québec
H4G 1E6 (kampas 2-nd Ave.)
Tél. Bureau: 769-8824
Résidence: 366-6245

NOTARĖ

Rūta Pocauskas B.C.L.

Notaire - Notary Title Attorney
5947 Park Ave. Montreal, P. Q. H2V 4H4
Tel: 279-1161. Res. 453-9142

ADVOKATAS

ROMAN J. IŠGANAITIS, B.A., B.C.L.

4 NOTRE-DAME E. SUITE 504
MONTREAL, QUEBEC H2Y 1B7 TEL.: 878-9534

NOTARAS

J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

3 Place Ville Marie, Suite 627
Montreal, P. Q. H3B 2E3
Tel: (514) 871-1430

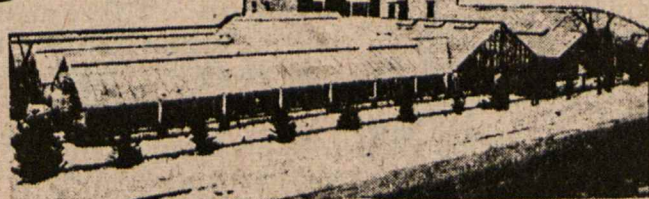
ADVOKATAS

J.P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame St., E., Suite 205
Montreal, P. Q. H2Y 3P6
Tel: 866-2063, 866-2064

Parduodami moteriški tau-
tiniai rūbai, austi Lietuvoje:
karūna, sijonas, kikiškas,
bliuzė ir prijuostė. Kaina
neaukšta. Skambinti po 6 v. v.
Tel: 737-8556.

Bernec
fleuriste (63) Ltée

GĖLININKAS

MALONIAI, GREITAI IR PATYRUSIAI.
PATARNAUJA LYAIRIOMIS PROGOMIS
LIETUVIAMS GERAI ŽINOMAS
SPECIALISTAS.

285 - 2e AVENUE, LASALLE 365-0511
QUE. H8P 2G7

Maurice Kaplan Kailių siuvėjas -

- Didelis pasirinkimas gatavų paltų
- Vasaros laiku saugojimas (Storage)
- Taisau ir remodeluoju
- Siuvu ir parduodu

1449 RUE ST-ALEXANDRE SUITE 500A MONTREAL, QUEBEC H3A 2G6 TEL. 288-9646

366-7818

PARDAVIMAS:

Chrysler • Monaco • Charger • Dodge • Dart
Sport • Swinger • Special • Sedan • Trucks
7835 Boul. Lasalle, La Salle, P. Q.

LAURENT DAIGNAULT
Président

Mechanizuotas ratų ir kitų dalių reguliavimas. Išorės (Body) taisymas ir
dažymas naujame garaže ir moderniomis priemonėmis. Kreipkitės -
De LaVerendrye, prie Lapierre vandens karnelio. Tel. 365-3364.

montreal west automobile

PONTIAC • BUICK • ASTRE

- * NERIBOTAS PASIRINKIMAS VARTOTŲ
IR NAUJU AUTOMOBILIŲ
- * NEITIKĖTINAI GEROS SĄLYGOS
AUTOMOBILIUI ĮSIGYTI
- * MŪSU FIRMA NUOŠIRDŽIAI IR SU
IŠIMTIMI JUMS, PASITARNAUS - !
- * UŽEIKITE! ĮSITIKINKITE!
- * PASINAUDOKITE!

LEONAS GURECKAS
SALES MANAGER

PASIKALBĖKITE SU

Menageriu LEO GURECKAS

mw montreal west automobile

11 WESTMINSTER SOUTH

(At the end of Sherbrooke Street West). 489-5391

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 - 35th Avenue, Montreal H1T-3A6
TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Komercinio, privataus turto, automobilių
atsakomybės, gyvybės draudimas

Agentūra veikia nuo 1945 m.

UTAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tos 6 %
Taupomojasis s-tos 9.75 %
Pensijų planas 10.50 %
Term. ind. 1 m. 11.25 %

DUODA PASKOLAS:

Asmenines 16 %
Nekiln. turto nuo 12.75 %
Nekiln. kredito 18 %
Investicines nuo 14.75 %

Duoda nemokamą gyvybės draudimą
iki \$2,000 už taup. s-tos sumas.

Nemokama gyvybės drauda iki
\$10,000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:

1465 De Seve St., pirmadienis, antradienis ir trečiadienis nuo 9 iki
3 v.; ketvirtadienis nuo 12 iki 8 v.; penktadienis nuo 12 iki 6 v.;
sekmadienis nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadienis neapima laisvą nuo
gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius
3907-A Rosemount Blvd.: Ketvirtadienis nuo 6 iki 8 valandos vakara ir
penktadienis nuo 12 iki 6 valandos vakara

D. N. BALTRUKONIS
IMMEUBLES - CLASSIC INC.
445 Jean Talon W. Suite 305 Montreal
Tel. 273-9181 ..... Namų: 737-0844

DANPAR REALITIES CORP.

310 VICTORIA AVE. SUITE 409
MONTREAL, P.Q. CANADA
H3Z 2M9

VINCAS PIEČAITIS

Nekilnojamo Turto Patarnavimas Montrealyje
Investicijos J.A.V. ir kt. Kanados provincijose

Tel: Bus. 482-3460
Res. 366-7041